

Hind 24.90 krooni

HEA LAPS

JA TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

Postritel:

Tanel Padar

Taimar Müller

6 2009

Ah soo –
soo-roolind!

Lahe kandekott
laulupeolisele

Lasteklassiku
90. sünnipäev

Rukkilillesuvi
algab!

Presidendi
kirjatalgutelt

Koolivorm –
rõõm või
norm?

Iloni
Imedemaa
hakkab
avanema

9 771406 344067

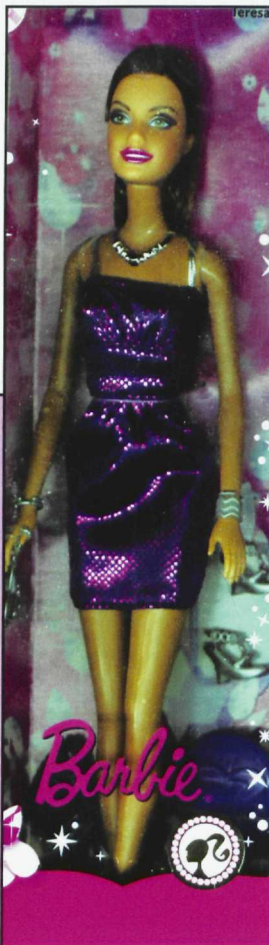
<http://www.healaps.ee/>

Rõõmust särisevat jaanikuud, armsad sõbrad ja sugulased!

Nüüd aga kuulutame välja meie aprillinumbril võistluste võitjad. Nagu ikka, saavad Tallinna, Harju-, Lääne-Viru-, Järva-, Pärnu- ja Läänemaa lapsed oma preemiad kätte **Kullo Lastegaleriist** (Kuninga 6, Tallinn), Tartu-, Valga-, Viljandi-, Võru- ja Jõgevamaa laste auhinnad toimetatakse Tartusse **O. Lutsu nim. Raamatukogu Lasteosakonda** (Kompanii 3/5, Tartu). Kellel on muid soovet, neil palume toimetusse kirjutada, helistada või meilida.

Barbie' ergutusauhinnad saavad

BRIT KESKRA Kohilast, **TRIIN VALDMAA** Jõgevast ja **KEVIN ORION, NELE RAMMI, ANETTE TEPPAN, GRETE SIRGE** ja **ENELI PENIJÄINEN** Laeva Põhikoolist. Peauhinna-nukud saavad **MIIA-ELIISE** Sarapuusekolest, **ADEELE REI** Kehtnast. **ANETE MOOSTE** Pärnumaalt ja **KIRKE KUIV** Laevast

Kes-Mis-Kus?

Nr 6-2009

Kaaneplilt: Kristiin Kapral (Huvikeskus Kullo arhiivist)

- 3 Kevadluulet
- 4 Presidendi kirjatalgutelt
- 6 Kunst Märjamaa noored kunstnikud
- 7 Meie lemmikraamatud
- 8 Tiit Kändleri teadusejutt
- 10 Oma sulega: Adeele Rei Valtust
- 11 Iloni Imedemaa
- 12 Viktoriin
- 13 Naeru-uss
- 14 Mai Zernask rukkilildest
- 15 Mustkunstnik Ande
- 16 Steni Roosi muinasjutuvõistluselt
- 18 Mis uudist?
- 19 Peep Veedla soo-roolinnust
- 21 Poster 1 Mustkunstnik Taimar Müller
- 22 Poster 2 Tanel Padar
- 25 Kalmetu luulepäevalt
- 26 Südamertervis ja koolitee
- 27 Ilmar Trulli ristsõna
- 28 Loone Ots eesti laste koolivormist
- 30 Osavnäpp: Lully Gustavsoni laulupeokott
- 31 Rannarõivastest
- 32 Meie lasteklassik Ralf Parve
- 34 Barbindus
- 35 Reet Mängel-Juuse koomiks
- 36 Paetisme
- 37 Pop: Tanel Padar
- 38 Järjehoidja
- 39 Irise näovärvikool
- 40 Sõber Veltzi rokikool: Buddy Holly
- 42 Tõnu Raadiku laul magusatest asjadest
- 43 Lego

loosi 2 ning need võitsid **JASS OJAVIIR** Rakvere vallast ning **MARRI TRIIN VOLT** Tartust

Lembitu-mõistatuse auhinnaraamatu võitsid **MARGRET RAND** Tartust ja **ANNELI TÕNISSON** Täaksist.

Ristsõna-CD tõi loosiõnn **ARTUR AUNAPILE** Tabiverest ja **MARI-LIIS TRUIJALE** Oravalt.

Väikese aprilliini vastajatest saavad raamatud **DIANA-KATRY KORNIS** Mõisaküläst ja **KAISA KULLAS** Tartust.

Väljaandja: Mittetulundusühing "Hea Laps"
Harju 1, 10146 Tallinn Tel: 631 44 28
Hea.Laps@mail.ee

Tellimisinfo: Ajakirja saab tellida kõigist Eestimaa postkontoritest ja ka toimetuse kaudu meilitsi e-postiaadressil tellimine@healaps.ee

Trükk: Reusner

Ajakiri Hea Laps ilmub kord kuus

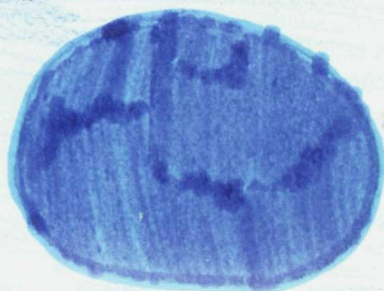
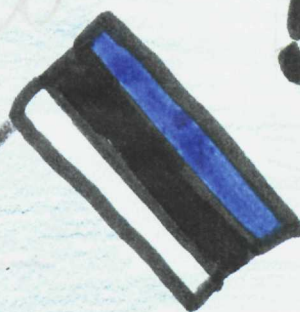
Toimetaja Leelo Tungal, leelo@healaps.ee

Levija Anna-Magdaleena Kangro, anna@healaps.ee

Kujundaja Vivika Kalt, vivika@healaps.ee

Johanna Ly Männik
Laeva Põhikoolist

Väike siristaja

Päasuke, me rahvuslind,
sale tema väike rind.
Linnukese lend on kiire,
õhusõidul pole piire.

Meile kõigile ta tuntud,
hoones pesa punutud.
Kena väike õnnetooja
poeb siis enda pessa sooja.

Kõigil meele rõõmsaks teeb,
kui neid lendab veel ja veel.
Vidinat on täis kõik õu,
õnnest tulvil meie põu.

Kerttu Kislõi
Valuoja Põhikooli 7. klassist

Kevad ja suvi

Praegu kenad kevadilmad,
aga ootan suve ma.
Õitsevad nüüd pääsusilmad,
krookused ja tulbid ka.

Suvel võtan päikest ma
ja ujun hästi palju ka.
Ei ma oota sügist veel,
vaid pikka, pikka suveteed.

Hanna Kata Norma
Võhma Gümnaasiumi 6. klassist

Minu armastatud Eestimaa

Ma armastan oma Eestimaad,
seda väga kallist kodumaad.
Kui siit lahkun, tahan kohe tagasi tulla
siia, kus mu perekond ja kodu,

Armastan seda väikest isamaad,
selle loodust ja ilu.
Jään alatiseks siia maale,
olgu siin päikeseline või vilu!

Katre Vokk
Karksi-Nuia Gümnaasiumi 6. klassist

Kodukant

Kodukant mul väike, kallis
armastatud Eestimaal.
Suures maailmas hallis tunnen ennast võõrana.

Siin on see, mis kodult tahta:
soojus, usk ja armastus.
Siin ei ole, mida karta,
hirm – see oleks tavatu.

Kõik siin maal on mulle kallis,
hoidma seda peab.
Suures maailmas hallis
paremat ei leia eal.

Kristiina Lensment
Mõisaküla Kooli 9. klassist

**Täname Kultuuriministeeriumi,
Kultuurkapitali ja Hasartmängumaksufondi**

**Suur aitäh Haridus- ja Teadusministeeriumile,
kes tellis ajakirja 585-le koolile!**

Foto: Leelo Tungal

Vabariigi Presidendi kirjatalgutelt

Mie pikaajalised lugejad mäletavad kindlasti veel kaks aastat tagasi toimunud presidendi essee-võistluse „Millises Eestis ma tahan elada?“ huvitavaid võidutöid. Tänavu kuulutas president Toomas Hendrik Ilves veebruarikuus välja kooliõpilaste ja tudengite kirjatalgud teemal „Mida saan mina teha Eesti heaks?“

Koos Tartu Ülikooli eetikakeskusega korraldatud võistlusele saabus 149 tööd ning pärast žürii pingelist tööd auhinnati võitjaid Vabariigi Presidendi Mõttekoja istungil 28. aprillil. Põhikoolide vanusegrupis võitis esikoha **Heleene Tambet Viljandi**

Maagümnaasiumist, teise auhinna pälvis **Madleen Maria Karja** Vanalinna Hariduskolleegiumist ja kolmanda preemia sai **Hanna-Maria Vask** Pärnu Vanalinna Põhikoolist.

Gümnasistidest sai žüriilt kõige enam punkte **Merle Purre** Tallinna 32. Keskkoolist, teise koha saavutas **Tanel Lindlo** Kunda Ühisgümnaasiumist ja kolmanda auhinna võitis **Liisa Udevald** Rakvere Ametikoolist. Tudengitest olid parimad **Kaisa Kulasalu** ja **Siret Schutting** Tartu Ülikoolist ning **Karoliina Raudsepp**, kes õpib Aberdeeni Ülikoolis.

Mida mina saan teha Eesti heaks?

3. preemia pälvinud võistlustöö

Mida saan siis mina teha Eesti heaks? Ma arvan, et mina saaksin süüa Eestimaist toitu ja soovitada seda ka teistele oma sõpradele, sõbrannadele ja pere-liikmetele. Peaksin olema rõõmus ja võtma asju positiivselt. Peaksin üritama ka teistel tuju üleval hoida ja soovitama neil asjade üle positiivselt mõelda. Igas asjas on midagi head, ka halvas, iga asja lõpp on millegi uue algus. Saan panna ka teisi samamoodi mõtlema ja tegutsema. Paljud inimesed mõtlevad ainult endale, tahaks sellele südamest punkti panna! Kõik inimesed peaksid arvestama teistega, teisi austama ja aitama neid ka kõige väiksemas hädas. Teiste kaaskodanike vastu peaksime olema ka sõbralikumad, isegi nende vastu, keda eriti ei seedita. Kõik inimesed on võrdsed, keegi pole kellestki parem, kuid on inimesi, kes nii ei mõtle. Nad arvavad, et nemad on maailma naba ja kõik peab nende ümber tiirlema, et nemad on ikka kõige paremad ja et kõik peavad neid austama ja armastama. Kindlasti peaks olema eeskujuks endast noorematele, kes ei tea veel elust palju ja kellel on vähe kogemusi.

Tänapäeval tahavad just paljud noored minna välismaale õppima ja tihtipeale nad ka sinna jäävad. Peaks panema neid, kes tahavad välismaale minna mõtlema, et ka Eestis on häid koole, kust saab päris hea hariduse ja hiljem töökoha! See pole küll päris sama, mis välismaal, aga siiski peaks jääma Eestisse. Samas peaks ka Eestis ringi reisima selle asemel, et minna välismaale. Eestis on ilusaid kohti ja kindlasti ei tea paljud eestlased kõiki kohti, mis Eestis asuvad. Kõik peaksid võtma Eestit kui oma kodumaad, mitte mõtlema, et saaks siit juba minema kuskile välismaale. Eestit peaks tundma, peaks teadma Eesti ajalugu ja kultuuri. Kindlasti on paljudele tema kodulinn väga kallis ja armas ja sinna võiks ka elama jääda. Kui Eesti oleks väga eeskujulik riik, tuleksid ka välismaalased siia elama ja räägiks ka oma tuttavatele või perele, kui hea on Eestis elada.

Eesti peaks tegema kõike, et majanduskriisist välja tulla! Peaks võtma kas või ajalooõpikud kätte ja lugema kuidas eestlased vanasti majanduskriisist välja tulid ja peaks tegema samamoodi, küll mitte kõike võib-olla aga kindlasti palju asju. Inimesed võiksid rohkem võtta osa heategevuslikest massiiv-üritustest ja ka neid organiseerima.

Paljud lastekodulapsed ei ole kunagi oma vanemaid näinud ja ei tunne neid – ka neile võiks viia kas või oma vanu riideid, mida enam ei kanta või siis raha annetada, et ka neil hea oleks. Inimesed peaksid ka neist aru saama. Neil pole oma kodu, kuhu iga päev minna tundega, et vanemad ootavad ees ja on rõõmsad, kui räägid neile oma saavutustest. Neil on kõik teisiti.

Ka loomade varjupaigale peaks raha annetama või käima sealseid töötajaid aitamas! Näiteks saab käia koertega jalutamas, viia nii koertele kui ka kassidele süüa ja kui võimalik, võiksid võtta ka võimalikult paljud inimesed endale varjupaiga loomi koju, sest ega pole ju hea mõelda, et need loomad, kellele mõne aja jooksul perenaist ei leita, lihtsalt pannakse magama.

Ma saan taaskasutada asju ja öelda ka teistele, et nad

kasutaksid uuesti asju, näiteks pudeleid. Neid saab ise uuesti kasutada, kas panna vett sisse või teha midagi muud sellega või saab pudeleid ka ära viia taarapunkti ja nende eest saab ka raha, nii et see on juba positiivne. Kohe kindlasti ei tohi visata prügi maha! Kas või juba sellepärast, et väiksemad loomad võivad endale midagi ohtlikku sisse süüa ja surra. Ja maas vedelevat prügi on lihtsalt kole vaadata! Paljud asjad, mis on lihtsalt tänavatele visatud – neid saaks taaskasutada.

Liikluses peaks olema eriti ettevaatlik, liiklusemärgidest peaks kinni pidama ja ka kiirusepiirangutest. Sellel aastal on juhtunud väga palju õnnetusi just liikluses. Talvel, kui on libe, peaks eriti ettevaatlikult sõitma ja mitte kuskil maanteel proovima eesolevast autost mööda sõita – just sellepärast on ka paljud liiklusõnnetused juhtunud.

Kindlasti peab Eestis rääkima eesti keeles, mitte mingis võõramaises keeles. Peab säilitama eesti keelt ja ka vanarahva uskumusi, vanasõnu ja ajalugu. Kõik inimesed peavad käima korralikult koolis ja hästi õppima, et Eesti oleks tulevikus veel rohkem arenenum riik, kui ta on praegu. Õppima peab ka selleks, et oleks teadmisi ja oskusi teha midagi, et Eesti oleks ikka parem riik.

Viimasel ajal on Eestis liiga palju alaealisi, kes joovad ennast igal nädalavahetusel purju ja kellel on ka võltsitud dokumendid. Nende abil ostetakse alkoholi, tubakatooteid ja käiakse ööklubides. Minu meelest peaks vähendama alkoholi ja tubakatoote müüki või tõstma nende hindu – siis oleks ka rohkem inimesi, kellele ei oleks see hind taskukohane ja paljud jätaksid joomise ja suitsetamise üldse maha. Siis oleks ka vähem õnnetusi, peksmisi jne. Paljud, kes on purjus, lähevad autoga sõitma ega mõtle, mida nad teevad ja nii juhtub ka rohkem õnnetusi. Inimesed on tänapäeval palju vägivaldsemad kui varem. Kindlasti ei tohiks olla relva neil, kes ei oska seda kasutada või kes kasutavad relvi ainult selleks, et teistele halba teha. Relvaluba tohiks minu meelest ainult nendele anda, kes on jahimehed.

Eesti naised peaksid ka igal aastal aina rohkem sünnitama, kuna iga aastaga sureb rohkem inimesi, kui neid juurde sünnib. Kindlasti peab ka toetama peresid, kus on palju lapsi ja kus pole eriti raha, et lastele riideid ja mänguasju osta.

Inimesed lihtsalt peavad enda eest rohkem hoolitsema. Sööma tervislikult, mitte rasvaseid hamburgereid ja pitsasid. Oma joomis- ja suitsetamisharjumusi peavad ka inimesed vähendama. Kindlasti peaks maainimestele rohkem raha andma ja ka riigi toetusi, sest tegelikult just tänu neile saame me piima, juustu ja muid asju. Inimesed peaksid rohkem sõitma ühistranspordiga, et ka õhk oleks puhtam. Bussides, trammides ja trollides peaks pakkuma vanadele inimestele istet. Inimesed, kes elavad Eestimaal, peavad üksteist toetama, mitte valetama, sõimama ja laimama, mitte tapma, peksma ja ära kasutama. Ei tohi kõigel halval lasta võimust võtta! Hoidkem kokku, mitte lahku, sest meie ajastul on see just tähtis!

Hanna-Maria Vask Pärnu Vanalinna Põhikoolist

Jane-Ly Luukonen, 12a.

Merlin Kuusemets, 14a.

Madis Reose, 11a.

Birgit Kald, 11a.

Ulvar Kaugemaa, 12a.

Tauris Reose, 11a.

Mari Leesmaa, 10a.

Tauri Reose, 11a.

Märjamaa
Kunstikooli
õpilased

Pille-Riin Kulla Laeva vallast

RAAMATUKANGELANE, KELLELE TAHAN SARNANEDA

Minu raamatukangelane on Superman. Ta oskab lennata, on väga tugev ja inimeste suureks iidoliks. Ma päästaksin inimesi, kes on hädas ja kes vajaksid abi.

Kahjuks aga mul ei ole selliseid võimeid. Mitte ükski tavaline inimene ei saa lennata. Lennata saame ainult lennukite ja helikopteritega. Ennast tugevaks saame me treenida jõusaalis, aga mitte nii tugevaks nagu seda on Superman.

Kuulsaks võib ka iga inimene saada, kui ainult tahab.

Mina kuulus ega tugev ei ole ja lennata ma ka ei oska. Aga ma mängin jalgpalli ja võib-olla saan ka mina kunagi kuulsaks jalgpalluriks ja sõidan oma helikopteriga justkui Superman.

John Lepik
Tarvatu Gümnaasiumi 5.a klassist

KUI MA OLEKSIN KALEVIPOEG

Kui ma oleksin Kalevipoeg, siis mul oleks palju jõudu. Ma oleksin hästi pikk ja tugev. Ma aitaksin nõrgemaid ja vaesemaid.

Minu lemmiktöö oleks puutöö: ehitaksin palju laevu, maju ja saunu. Peale ehitamise tegeleksin ka spordiga. Minu lemmiktegevused oleksid kiviviskevõistlus ja maadlemine sortsidega.

Mul oleks palju sõpru, keda ma samuti aitaksin.

Mul oleks kodus päris oma uhke mõök. Ja üle Eestimaa oleks mul mitu omanimelist kivi. Peale kõige muu on mul muidugi oma linn, mis on väga rahulik paik. Seal linnas elaks minu pere: naine ja kaks last – poeg ja tütar. Meie päev algaks sellega, et ma tootsin Peipsi tagant laudu ja hakkaksin maju juurde ehitama, et kõikidel minu linna elanikel oleks päris oma maja. Minu poeg aitaks mind. Aga mu naine koos tütreaga teeks meile süüa. Ma õpetaksin oma pojale ka laevade ehitamist. Tahaksin, et me saaksime oma pojaga maailma kuulsaimateks laevaehitajateks.

Siis teeksime Eestile tiiru peale, kusjuures veekogudest otse läbi minnes oleks meil vesi põlvini.

Meie pere tegeleks ka loomakasvatusega: mulle meeldivad kanad, lehmad, hobused ja koerad, aga minu naisele meeldiks kasvatada linde ja veiseid.

Jah, seda kõike meeldiks mulle teha, kui ma oleksin Kalevipoeg.

Lauri Holm
Jõõpre Põhikooli 6. klassist

KUI MINA OLEKSIN ÄMBLIKMEES...

Kui mina oleks ämblikmees, siis pätid kaoksid kõik mu teelt. Kui mina oleks ämblikmees, siis korda looksin veel ja veel.

Kui pätid kadunud kõik mu teelt ja teinud sääred mu eest, siis kõigil palju rõõmsam meel. Väin öelda, et olen ämblikmees!

Renee Kurvits
Tarvatu Gümnaasiumi 5.a klassist

Tiit Kändler, teaduskirjanik

Energia paneb asjad juhtuma

Küllap tunded ennast vahel kuidagi eriti ärksana. Tahaks kas või joosta või tantsida või niisama kepsu lüüa. Või vähemasti puu otsa ronida. „Küll sa ikka oled täna energiline,“ öeldakse selle peale. Kui aga jääd päevaks diivanile tukkuma, siis heidetakse ette, et kuhu sa küll oma energia oled kaotanud. Tähendab siis, et energia on üks väga oluline asi, peaaegu nagu ilmaennustus või taskuraha.

Täiskasvanud inimesed muudkui muretsevad, et kas energiat ikka jätkub ja kui kalliks see energia ometi minna võib. Ja pole ka ime, et energia nii tähtis on. Ilma energiata ei teeks me mitte midagi, isegi mittemidagitegemisega ei saaks hakkama. Sest kõik meie ümber – muld ja vesi ja õhk ja kivid ja linnud ja loomad ja putukad – on vähemal või rohkemal määral energiast sõltuvad. Kuid mis asi see energia siis on, kui ta juba nii tähtis on, ja kus seda näha saab?

TÄHTIS JA NÄHTAMATU

Väga tähtsate asjadega on nõnda, et neid näha ei saagi. Või õigemini – saab küll, aga tuleb osata näha. Igaüks on ju näinud meie Päikest. Kuid kas igaüks teab, et kogu maailm meie ümber on saanud oma energia just nimelt temalt? Päike on soe, seda küll. Ja päike on nii väga kaugel, et selle ajaga, millal valgus päikeselt meieni jõuab, saame kanamuna kõvaks keeta ja aega jääb veel ülegi.

Isegi siis, kui päike läheb pilve taha, jõuab tema sooju energia meieni. Ja selle energia abil ehitavad ennast üles taimed, keda söövad loomad, keda omakorda söövad loomad

ja nii edasi, inimeseni välja. See energia, mida auto vajab, et maale sõita, on vedel, nii et seda saab paaki kallata, kuid selle vedela bensiini energia on ikkagi tulnud päikesest. Õigemini päikese energia toel väga-väga ammu Maal kasvanud taimedest. Meie elekter, mida ju ka ei näe, tuleb enamjaolt elektrijaamast, mis asub Narva linna lähedal ja mida köetakse põlevkiviga, mis on ka päikese kasvatatud ammusest taimedest tekkinud kivi.

Kui ei ole energiat, siis jääb maja külmaks, tuba pimedaks ja köht ka tühjaks. Nii et kui ei ole energiat, siis on lips läbi ja midagi ei juhtu.

Kass jookseb kiiresti, tigu roomab aeglaselt. Usin inimene askeldab hommikust õhtuni ja teeb selle ajaga palju töid ära. Laiskvorst ainult magab ja nosib ega suuda oma töödega hakkama saada. Kassil läheb palju energiat, tigu nii palju ei vaja. Usinal on palju energiat, laiskvorstil pole seda ollagi. Energia näitab, kui palju mõni keha või loom või inimene suudab teha tööd.

Kui jalgpall vuhiseb kiiresti läbi õhu akna poole, siis on tal suur energia ja ta saab teha ka palju tööd, nii palju, et lõhub aknaklaasi. See töö ei ole just meeltemööda naabrile, kes akna taga parasjagu koort vahule klopib. Tema kulutas oma energia koore vahustamisele, mis on tema arust kasulik tegevus. Kui ta nüüd selle vahukoore ära sööb, siis lagunevad selles olevad ained ja selle lagunemise läbi saab naabri keha palju energiat juurde. Kui naaber viskab selle peale pikali, siis see energia ei tee muud kui muutub rasvadeks ta kõhul, kui aga hakkab taga ajama poisikest, kes palliga ta akna katki lõi, siis vahukoore

energiast saab ta jaksu joosta ega lähegi rasvaseks. Nii et mine võta kinni, milline energia on hea, milline halb.

Kui aga pisike tüdrukutirts lööb õhupalli vastu naabri akent, siis löögu ta nii tugevalt kui tahes, aken katki ei lähe. Sest õhupall ei saa nii palju energiat, et klaasi kokku hoidmise jõudusid lõhkuda.

Energia ei ole peidus mitte ainult kiiresti lendavas pallis. Kui me palli viime alt maa pealt üles maja teisele korrusele, siis ei juhtu palliga pealtnäha midagi. Pall mis pall. Aga ometi on selles samasuguses pallis peidus rohkem energiat kui sellal, mil pall oli all maa peal.

Seda saame näha lihtsalt – kui viskad palli aknast alla, ja kui see ei kuku just parasjagu mööda mineva onu pähe, siis põrkab pall maas üles ikka õige kõrgele. Kui aga oled all maa peal ja palli oma käte vahel maha lased, siis põrkab see vaevalt käteni tagasi.

Kuidas see siis võimalik on, et üks ja sama pall, aga eri energia? Aga sellepärast, et me ju pidime palli teisele korrusele viies oma jõudu kulutama, milleks läks tarvis energiat. Ja sellesama energia pall meie käest ka sai.

See on nii nagu jõega. Kui vesi voolab jões, ei saa me ju aru, kui energiline see on. Kui aga veele tuleb äkki vastu üks astang, siis kukub vesi kosest alla suure kohina ja mürinaga ning näeme, et tal on energiat küll ja küll. Sellepärast saabki sellise kose peale ehitada elektrijaama, kust vesi läbi suunata ja lasta veel oma energia mõnele pöörlevale rattale ära anda.

Sama lugu on ka tuulega. Kui tuul puhub niisama, ei näegi me seda. Kui aga tuul tõuseb tormiks, ja sellele jäävad ette puud, siis hakkab seesama tuul, mida ju nüüdki näha pole, neid puid lõhkuma. Selleks läheb ikka väga palju jõudu vaja, et puu pikali saada. Nii et tuulel on palju energiat, ja seda kasutasid mõldrid, kui nad tuuleveskites jahu jahvatasid. Nüüd jahvatatakse jahu elektriga, ega elektri saamiseks pannakse püsti tuuleveski, mida tuul keerutab ja kust siis elekter veskisse juhitakse.

ENERGIA EI KASVA EGA KAHANE

Päike saab oma energia sellest, et päikese sees hiiglasuures kuumuses saavad aine väga pisikesed osakesed omavahel kokku ja muutuvad natuke suuremateks osakesteks. Kaks pisikest osakest on kokku energilisemad kui üks suurem osake, nii et jääbki energiat üle, mis jõuab kenasti meieni ja meid soojeleb, katab ja toidab.

Energia on üks huvitav lugu. Nimelt ei saa see kunagi otsa. Aga juurde ka ei tule. Alati on maailmas energiat üksjagu palju. Kui viid palli teisele korrusele, saab pall küll energiat juurde, aga sinul jälle läheb selle võrra kõht veidi tühjemaks, nii et pead jäätist sööma ja sellega energiat juurde saama.

Jah, inimene ise peab kogu aeg energiat juurde saama, et jaksaks palli mängida ja õppida ja tuba koristada ja muid selliseid töid teha. Nii et me ei söö jäätist mitte ainult selleks, et jäätis on lahe, vaid ikka selleks, et saaks endale energiat juurde. Liiga palju energiat pole muidugi ka hea, siis lähed laisaks ega viitsi oma energiaga enam midagi peale hakata.

Inimesele läheb energiat vaja isegi siis, kui ta magab. Sellepärast, et ka magades peab süda lööma ja veri ringi käima ja kõht toitu seedima ja ka aju töötab magades – kuidas muidu siis und näha saab. Inimene vajab kogu aeg umbes sama palju energiat, nagu läheb vaja ühel keskmisel lambipirnil, mille kohta öeldakse, et see on sajavatine pirn. Pirn annab selle energia eest, mida tema sööb, meile valgust ja sooja. Inimene just valgust ei anna, aga keha on ju soe, soojem isegi kui tuba.

Ja inimese keha peab olema kogu aeg sama soe, olgu soojas toas või külmas õues. Öeldakse, et inimene on püsisoojane. Tema keha peab olema kogu aeg ligi 37 kraadi soe. Sellepärast haiguse ajal kraaditaksegi, et näha, ega keha ometi pole liiga külmaks või liiga soojaks saanud. Selle sooja keha pärast läheb inimese elu rohkem maksma kui näiteks krokodillil. Sest krokodilli keha on soe vaid siis, kui päike paistab. Öösel on see jahedam. Inimene peab aga kogu aeg oma keha ühtmoodi soojas hoidma, muidu on kitsas käes.

Kui krokodill peaks oma sööki ostma poest, siis saaks ta kümme korda odavamalt läbi kui inimene. Inimene on tegelikult väga raiskav olend. Ka enamik imetajatest loomadest ja lindudest peab oma keha ühtviisi soojana hoidma. Seda ei pea aga tegema maod ja konnad ja sisalikud ja teised säherdused elukad. Nii et sedamoodi saavad nad energiat kokku hoida.

Et inimese keha on nii soe, siis ei lähe kogu toidus olev energia mitte jooksmiseks ja töö tegemiseks. Suurem osa lihtsalt läheb soojusena ümbrusesse tagasi. Sellepärast ongi nii, et pisike telk saab soojaks, kui selles magab mitu inimest.

Aga miks ometi inimene nii palju energiat raiskab, kui madu saab odavamalt läbi? Madu peab end enne jahile minekut päikese käes soojendama, et ta kiiresti liikuda saaks. Inimene aga saab alati poodi minna või äkitselt punuma pista, sest tema keha on alati valmis, et kiiresti tööd teha.

Edgar Degas
skulptuur
"Väike
tantsija"
1881

KALA JA KONN

KALAKENE PEIDUS ON
JA TAL SÕBRAMEHEKS KONN.
ISTUVAD SEAL KAHEKESI
VÄGA-VÄGA TORE NEIL SEAL ON.
KALAL, KELLEL SÕBRAMEHEKS KONN.

KONNA PÄEVATEEKOND

SEAL—
AKNALAUA PEAL,
ISTUB VÄIKE KONN.
MÕTLEB, ET TA ÜKSI ON.
HÜPPAB AKNAST VÄLJA—HOPS,
ANNAB KALLIL TIIGIL—MOPS!

JUUKSURIST TULLES

KÄISIN JUUKSURIS MA
MINU JUUKSED KÄISID JUUKSURIS KA.
JUUSTEL OTSI LÕIGATI,
KODUS UKSEL HÕIGATI.
"NÜÜD SA OLED VÄGA KENA,"
HÜÜDSID KOORIS ISA-EMA.

EESTIMAA

EESTIMAA ON ILUS MAA,
EESTIMAA ON TORE KA.
TOREDAD ON RANNAD, METSAD, SOOD,
AGA ERITI TOREDAD ON KALEVIPOJA LOOD.

Adeele Rei Valtust

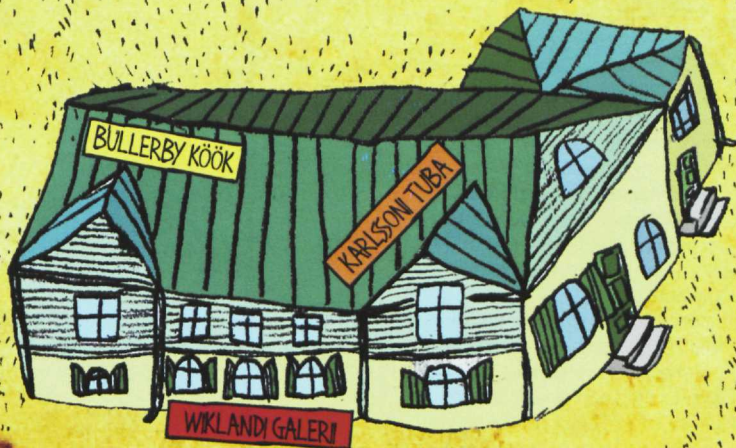
Tere! Mina olen Adeele Rei. Olen üheksa aastane. Käin Valtu Põhikoolis, teises klassis. Kõige rohkem meeldib mulle lugeda ja luuletusi kirjutada. Need luuletused on kirjutatud siis, kui ma olin kaheksa aastane ja noorem. Käin iluvõimlemises, õpin plokkflooti ja klaverit. Vahel ma unustan asju kuhu juhtub.

KUKU, HÜÜAB KÄGU,
KEVADEL ON NÄGU!
KEVADEL ON LEHVIV JUUSTE REHA.
TAL ON KÄED JA JALAD,
UIMED, KALASABA.
KEVAD UJUB SALA,
TEDA SILM EI TABA.
UJUB LÄBI ÕHU,
ROHELISE ROHU.
SINISED SÕNAD,
METS ON SINIUDEMES, UDEMES,
UDEMES SINILILLED ON LADEMES, LADEMES,
LADEMES MAA SÜDAME SÄDEMES, SÄDEMES,
SÄDEMESINISED SÕNAD SILMALE,
SUULE, SUULE, HUULTELE.
MEILE,
TEILE,
MAAILMALE.
KAS NÄETE?
KAS KUULETE?

HEAD AEGA!

ÜTLEN SULLE HEAD AEGA,
SEST NÄDAL SAAB JU LÄBI.
ÜTLEN HEAD VAHEAEGA
JA KOOLIAEG MURDUB NAGU KÄBI.

Iloni
Imedemaa

Imedemaa

Ehk oled kuulnud Karlssoni ja väikevenna seiklustest või lugenud Bullerby laste toredatest toimetamisest? Kui tahaksid meisterdamises kätt proovida ja mängida samu mängu, mida need samad tegelased, tule külla Iloni Imedemaale Haapsalusse. Imedemaa avab oma ukseid 1. juulil kell 15.

Miks on selle paiga nimi Imedemaa?

Aga sellepärast, et siin sünnib imesid ja aeg-ajalt juhtub ka imelikke asju. Ime on see, et siin ärkab ellu Ilon Wiklandi joonistatud tegelaste maailm ning sinul on võimalus kõigest sellest põnevast osast saada. Näiteks saad sa Iloni Imedemaal meisterdada tuule- ja nõöbivurri, punuda korvi, valmistada kaltsunukku, põletada puidule, vaadata

näidendeid, osaleda laulumängudes, joonistada, uudistada Karlssoni tuba, unistada võlukaevul ja palju muud. Imelik on aga see, et kui oled korra siin käinud, tahad juba varsti tagasi tulla, sest kuskil mujal selliseid mängu ei saa.

Kindlasti huvitab sind ka, kes on Ilon siin Imedemaal. Väikese tüdrukuna elas Ilon ilusas puumajas Haapsalu linnas. Hiljem kolis ta Rootsi pealinna Stockholm, kus elab tänaseni ja on juba halli peaga proua. Kui sa oled lugenud Astrid

Iloni Imedemaal saab meisterdada, vaadata näidendeid ja tähistada oma sünnipäeva.

Lindgreni raamatuid, siis tegelikult juba tunnend Ilonit. Just Ilon Wikland on joonistanud Astrid Lindgreni raamatutesse näiteks Karlssoni ja Väikevenna, rõõvlitütar Ronja ning Bullerby lapsed. Ilon soovis, et tema joonistatud tegelased oleksid Eesti lastele ikka headeks sõpradeks ning sellepärast loodi Haapsallu ka see tore Iloni Imedemaa.

Kas tahaksid kõike seda oma silmadega näha ja kätega katsuda? Siis tule koos ema ning isaga Haapsallu Kooli t. 5 ja veeda siin üks tore päev. Imedemaa ukseid on avatud 1. juulist iga päev kell 10 – 18. Ka piknikukorv võta kaasa, sest ruumi olemiseks Imedemaal jätkub.

Kohtumiseni Iloni Imedemaal!

Juuniriit

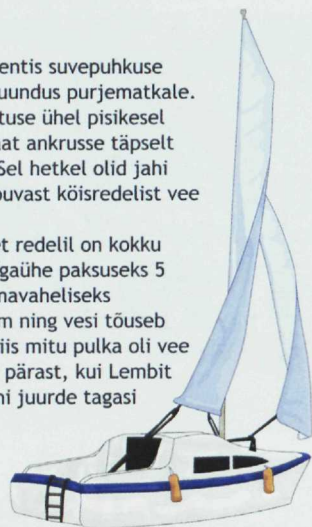
Lembitu mõistatus

#06

05.2009.

Lembitu pere rentis suvepuhkuse ajal jahi ning suundus purjematkale. Tehes vahepeatuse ühel pisikesel saarel, jäeti paat ankrusse täpselt tõusu alguses. Sel hetkel olid jahi tagant alla rippuvast köisredelist vee all viis pulka.

Kui on teada, et redelil on kokku üheksa pulka, igäihe paksuseks 5 cm, pulkade omavaheliseks kauguseks 30 cm ning vesi tõuseb tunnis 35 cm, siis mitu pulka oli vee all kolme tunni pärast, kui Lembit koos perega jahi juurde tagasi jõudis?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et kuna kõik väited olid üksteist välistavad, sai neist tõele vastata vaid üks - nimelt üheksas. Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

www.MaagilineMaailm.net

Mõistatuse tegi Ande

1 Kalmetu kool, kus peetakse igakevadisi luulepäevi, asub

- a) Tartumaal
- b) Viljandimaal
- c) Võrumaal

2 Lenderi gümnaasiumi vormikleiti kutsuti

- a) lendrilillaks
- b) lendrihalliks
- c) lendrisiniseks

3 Nõukogude ajal lubati koolis rahvariideid kanda

- a) Tallinnas
- b) Setumaal
- c) Kihnus

4 Don McLean pühendas Buddy Hollyle laulu

- a) „American Dream“
- b) „American Pie“
- c) „American Boy“

5 1. juulil avatav Iloni Imedemaa asub

- a) Stockholmis
- b) Haapsalus
- c) Bullerbys

6 Ravimina kasutatakse rukkilillede

- a) õisi
- b) juuri
- c) varsi

7 Soo-roolind rändab juulis-augustis

- a) Itaaliasse
- b) Aafrikasse
- c) Lapimaale

8 Kirjanik Ralf Parve saab juunikuus

- a) 50
- b) 70
- c) 90

9 Poisipõlves oli Tanel Padari hobiks

- a) margikogumine
- b) kalapüük
- c) maalimine

■ Vastused leiad sedasama ajakirjanumbrit tähelepanelikult lugedes. Saada vastused toimetusse enne 5. juulit 2009! Õigesti vastanute vahel loosime välja lahedaid auhinnaraamatuid! Aprillinumbri viktoriini võitjate nimed leiad leheküljelt 2. Õiged vastused olid: 1. – b; 2. – c; 3. – b; 4. – c; 5. – b; 6. – a; 7. – b.

„Ei tea, miks direktor räägib meie klassijuhatajaga poole vaiksemal toonil kui teiste õpsidega?“ imestab Ants.

„Mis seal imestada,“ teab Juku. „Meie õpetaja töötab koolis ju poole kohaga!“

„Nägin eile poes su vanemaid,“ teatab Juku jõukale klassivennale. „Mulle paistis, et su paps oli õudselts närvis – ei lubanud su mampsil midagi osta, aga ise karjus muudkui: „Ära unusta, et ma olen miljonär! Kas see ei paista sulle väheke imelikuna, et miljonär hädaldab?“

„Mis seal imelikku – kuu aega tagasi oli ju paps veel miljardär...“

„Ega sa mu peale pahane ole, paps?“ küsib Juku isalt, kui see töölt koju jõuab.

„Miks ma peaksin pahane olema?“ imestab isa. „Või tegid jälle koolis pahandust?“

„Ei – koolis on kõik kombes, aga koolist koju tulles küsis Ants, kas ma saaksin talle tuhat krooni laenata, ja siis ma lippasin sinu töö juurest läbi. Aga kuna su kabinet oli tühi, ainult pintsak lebas toolikorjul, siis võtsin su rahakotist tuhat krooni ja andsin Antsule. Rohkem raha seal ei paistnud olema, seepärast mõtlesin, et äkki paned pahaks...“

„Ei, mispärast!“ naeratab isa. „Ma pole sulle vist rääkinud, et töötan juba kuu aega hoopis teises asutuses!“

Telefon heliseb. Ema võtab toru.

„Tere, kas Jukuga saab rääkida?“ küsib reibas poisihääl.

„Kahjuks on ta meie maailmast lahkunud,“ teatab ema.

„Oi – mis temaga siis juhtus?“ ehmub helistaja.

„Üleeile saime arvutisse püsiühenduse ja sestpeale enam pojaga ühendust ei saa – Juku hõljab nüüdsest interneti-avarustes...“

Juku kurdab arstile: „Doktor, kas te võiksite mulle anda mõnda ravimit, mis aitaks unes rääkimise vastu? Satun selle pärast iga päev piinlikku olukorda!“

„Miks selline tühine asi sind häirib?“ küsib arst.

„Õpetajad kirjutavad pidevalt märkusi, et segan koolitundi!“

„Kui saabub suvevaheaeg, siis ei tee ma terve nädala jooksul mitte kui midagi!“ töötab õpetaja teistele. „Ainult istun oma kiiktoolis!“

„Aga mida sa siis pärast seda nädalat ette võtad?“ uurivad kolleegid.

„Siis... siis hakkam tasakesi kiikuma!“

Õpetaja tuleb koolist, tige nagu känduamblik.

„Miks sa nii kuri oled?“ küsib õpetaja abikaasa. „Kas koolis juhtus midagi hullu?“

„Muidugi et juhtus!“ kähvab õpetaja tusaselt. „See poiss, kelle peale ma alati oma viha välja valan, puudus nimelt koolist!“

Viimasel koolipäeval jutustavad kõik õpilased oma suveplaanidest.

„Mida sina, Juku, suvel teha kavatsed?“ küsib õpetaja.

„Minul on emaga samased plaanid,“ teatab Juku. „Mina unistan ka ümbermaailmareisist nagu tema!“

„Kas su ema läheb siis ümbermaailmareisile?“ imestab õpetaja.

„Muidugi et mitte – tema ka unistab sellest nagu mina!“

Tere! Saadan mõned naljad. Katri Pent Viluste Põhikoolist

Poiss on tädi juurde viidud ja äkki helistab keegi tädile.

Kõne lõpeb ja poiss küsib „Kes see oli?“

Tädi ütleb: „See oli sinu emme!“

„Mida ta tahtis?“, küsib poiss.

„Tahtis teada, et mis sinust siis sai!“ lausub tädi.

„No mis minust siis sai?“ küsib poiss.

Poiss on mõni päev lasteaias olnud ja ema küsib: „Kas sul seal ka sõpru on?“

Poiss ütleb: „On küll üks poiss!“

Ema küsib seepeale: „On see poiss ka tark?“

„No minuga koos on ta päris tark,“ lausub poiss.

Rukkilill

Eesti rahvuslille on meie põldudel üha vähem, kuid tundma peaks seda küll iga väike ja suuremgi eestlane.

Ühel kaunil reedesel pärastlõunal hakkasid isa Priit ja Triinu taas maale sõitma. Triinu oli kangesti evelil, et ikka kiiremini maale jõuda. Ees ootasid ju Nähka, vanaema Juuli ja vanaisa August. Tee tundus lõputult pikana ja autoaknast välja vaadates näis kõik algul nii tavalisena. Ootamatult jõudis auto rukkipõllu kohale ja Triinu hüüdis: „Issi, peata, palun! Põld õitseb ja on kohati nii sinine–sinine! Issi, mis sellel põllul kasvab?“

„See on rukkipõld, kullake, siit saame meie oma toidulauale leiva!“

„Kas siis leiba saab sinistest lilledest?“ – „Ei, kullake, leiba saab hoopis rukkist – sellest kõrrega taimest, mida sa vist lillede kõrval ei märganudki.“

„Issi, ma tahaks seda põldu lähemalt vaadata,“ palus Triinu. Sõidetigi teeveerde ning Triinu hakkas rukkililli korjama. „Issi, ma tahaksin need lilled kinkida vanaemale ja vanaisale ning Nähkale ka muidugi, kas tohib?“

„Tohib, tohib,“ naeratas isa Priit ja lisas, et eestlased on maarahvana rukkililli ikka ja alati korjanud, armastanud ning kinkinud üksteisele sünnipäevaks ja kooli lõpetamise puhul, ehtinud nendega oma juukseid laulupidude ja muude suviste rahvuspühade ajal.

Juba keeraski auto õueväravast sisse ja Triinu tormas, pihud rukkililli täis, toa poole. „Vanaema, vanaema, vaata, mis me issiga korjasime! Palun, need on sulle!“ Vanaema Juuli pühkis põllesabaga silmast rõõmupisara ja läks lilli vaasi panema, Nähka kannul.

„Mis lilled need on?“ uudistas Nähka.

„Need on rukkililled – meie rahvuslilled. Need kasvavad põllul koos talirukki või talinisuga.“ „Kuidas need kaunid lilled siis põllule saavad?“ ei jätnud Nähka ikka järele.

„Kõigepealt valmib enamik rukkililleseemneid koos rukkiseemnetega. Vilja koristades satuvad viljaterade hulka ka rukkililleseemned. Rukkililleseemned on rukkiteradega sarnased ja neid on raske üksteisest eraldada. Üks olulisemaid sarnasusi rukkilille ja rukki eluringis on aga see, et mõlema seemned idanevad sügisel ja elavad talve üle noorte taimedena.“

„Vaata, Nähka, rukkilill on nagu 2aastane lapsuke: esimesel aastal kasvavad augustis või septembrikuus idanenud seemnetest noored taimed ja alles teisel aastal võrsuvad kõrged harunenud varred, millel puhkevadki kaunid sinised õied,“ selgitas vanaema Juuli.

Vanaisa August tahtis ka oma tarkust näidata ja lisas, et rukkilill on viljapõldude kõige kaunim lill. Tema ilu ei jäta kedagi külmaks. Rahustavalt ja muremõtteid peletavalt mõjuvad tema taevasinised õiesilmad. Peale selle, et rukkilill kaunistab meie põlde, kasvavad paljud tema ilusad sugulased ka aedades. Nii võid, Nähka, vahel kohata isegi roosa- või valgeõielist rukkilille, ehkki kõige soojema tunde jätab südamesse ikka tavaline puhassinine rukkilill.“

Triinul oli kõike seda huvitav kuulata.

Vanaisa jätkas: „Rukkilill pakub muudki peale ilu ja mee. Tema erksavärvilistest õitest saadakse sinist värvi. Ta on tuntud ka ravimtaimena. Ravimina kogutakse tema siniseid kroonlehti. Need tuleb kuivatada kiiresti varjulises kohas õhukese kihina. Kiiresti seepärast, et sinised õied kipuvad müüdu muutuma mustaks ja väärusetuks. Rukkililleõitest saab hea kompressi väsinud või haigetele silmadele. Rukkililleõisi pannakse vahel ravimtee sisse lihtsalt selleks, et tee välimus ilusamaks muuta.“

Nähka saatis imetleva pilgu üle kaunite lilleõite ja oli õnnelik, et oli taas targemaks saanud. Vanaema Juuli aga tatsus oma kallitele teed tegema.

3. mail tähistas Eesti Mustkunstnike Liit oma esimest sünnipäeva suurejoonelise Gala Show'ga, kus astus üles rohkem kui kümme mustkunstnikku nii Eestist kui ka naaberriikidest.

Maagilisel pärastlõunal valis žürii (kuhu kuulusid armastatud teatrinäod Elina Pähklmägi ja Ain Mäeots, Eesti, Läti ja Soome mustkunstnike liitude esimehed ning üks publiku liige) välja ka 2009. aasta Eesti parima mustkunstniku. Austava tiitli vääriliseks tunnustati mustkunstnik **Charlekas**,

Fotod: Anna-Liisa Prangli

Mustkunst ja mustkunstnikud

kellega tegin pikema intervjuu eelmises ajakirjanumbris.

Lisaks peapremiale andis žürii välja ka kaks eripreemiat noortele tulevikulootustele – esimese neist pälvis **Taimar Müller** ning teise **Kevin Chris**.

Ka publikul oli võimalik valida oma lemmik ning ülekaalukalt sai selleks **Charlekas**. Võitjale järgnes Kevin Chris ning kolmanda koha vääriliseks peeti **Taimar Mülleri** ja **Valla** etteastet.

15aastane Pärnu noormees Taimar Müller, kelle postri võid leida sellesama ajakirja vahelt, on mustkunstiga tegelnud aktiivselt 2,5 aastat. Ta on esinenud nii Eestis kui ka välismaal. Käesoleval kevadel pani ta koos Mikk Pärigiga kokku täispika mustkunstietenduse „Seanss“.

Taimar kinnitab: „Kindlasti on tulevikus üks eesmärkidest tõusta rahvusvahelisele tasemele ja tõsta mustkunsti tasēt nii Eestis kui ka kõikjal mujal maailmas.“

▶ Kuidas ja millal sa enda jaoks mustkunsti avastasid?

Mustkunsti avastasin enda jaoks juba väga noores eas, ent algul kartsin, et ma ei omanda salapäraseid üleloomulikke võimeid. Saades vanemaks, jõudis muidugi kohale, et need üleloomulikud jõud tähendavad vaid käteosavust ja tähelepanu eemale juhtimise oskust. Hakkasin uurima erinevaid viise mustkunsti õppimiseks ja praktiseerimiseks. Üsna pea leidsin ka mitmeid kaaslasi, kes olid lahkelt valmis nõuandeid jagama. Tasapisi hakkas teekonnal tundmatusse paistma valgus tunneli lõpus.

▶ Mis sind mustkunsti juures võlub ehk miks just mustkunst?

Mustkunsti juures võluvad mind lugematud asjad. Eelkõige vabadus olla loov ja võimalus pakkuda inimestele uut moodi kogemusi ning näidata, et tegelikult on kõik võimalik, kui vaid sellesse uskuda.

▶ Millise mustkunsti haruga sa põhiliselt tegeled?

Püüan olla võimalikult varieeruv ja võrdselt esinemi trikkidega erinevatel maagiaharudel. Ma ei suudaks raisata kogu oma energiat vaid ühele kindlale mustkunsti liigile, olen selle jaoks liiga ekstraverne inimene. Seda aga tean öelda, et olen alati lavamaagiat lähivaatemustkunstile eelistanud.

▶ Žürii tunnustas sind Eesti Mustkunstnike Liidu Gala Show'i tulevikulootuse eripreemiaga. Mis sa ise arvad, mis neid sinu esinemise juures võlub?

Nagu Eesti parim mustkunstnik Charlekas on mulle mitmeid kordi öelnud: „See väikese poisi fenomen lööb igal pool läbi.“ Teisalt on põhjusteks kindla eesmärgi omamine ning tohutu tahtejõud.

▶ Kes mustkunstnikest on sinu eeskujudeks?

Nad vahetuvalt pidevalt, oleneb sellest, millise maagiaharu trikke ma parasjagu õpin. Loetlen neid, kes siiani samaks on jäänud: Lance Burton, Derren Brown, David Stone, Penn & Teller ja Keith Barry.

▶ Millest sa soovid noorel mustkunstihuvilisel alustada?

Kindlasti tuleks seada sammud raamatukogu või raamatupoe poole ja uurida saadaolevaid mustkunstiraamatuid. Raamatud on parim õppematerjal, tänu neile kujuneb üsna ruttu välja oma stiil. Olen näinud mustkunstnikke, kes on kõik oma teadmised omandanud internetist või DVDde pealt, ja selle resultaatina näen hoopis mõne tuntuma mustkunstniku kehva koopiati.

Kõige tähtsam nõuanne on see: harjuta, harjuta ja veel kord harjuta. Kui harjutad palju ja hästi õpitud trikk pealtvaatajatele meeldib, siis innustab see sind üha enam ja enam uusi trikke õppima. Tuleks meeles pidada ka seda, et amatöör harjutab korraka 100 trikki, ent ei esita ühtegi neist korralikult, professionaal aga harjutab kolme trikki ja esitab neid paremini kui ükski teine mustkunstnik eales.

Soovitan üles otsida ka mustkunstnike vanne ja pidada kinni seal öeldust.

Mustkunstnik Ande

Kummituste maja

Hea Lapse pisipõnni-preemia

Oli kord üks kummituste maja. See maja oli imelik, sest igal täiskuuööl, kui kell lõi kaksteist, kõlasid seal karjed. Need karjed olid kummituste omad.

Legend räägib, et seal peeti suuri lahinguid ja langes palju rüütleid, aga tegelikult mängivad kummituslapsed kulli. Nimelt on selles majas kummituste kogunemiskoht. Iga kuu täiskuu ajal kogunevad kummituste perekonnad sinna majja. Suured kummitused lähevad linna peale, pisikesed jäävad sinna hullama. Üks pisike kummituseplika oli väga uudishimulik. Ta läks üksi maja peale ringi hulkuma. Kuna ta oskas teha end nähtamatuks, siis oli tal võimalus segamatult ringi vaadata.

See maja oli pikka aega seisnud tühjana ja seega hea paik

ka kurikaeltele. Nii viibiski sel ööl seal kaks varast, kes olid tulnud just röövretkelt ja peitsid varastatud kraami. Pisike kummituseplika vaatas seda kõike pealt ja tema peas tekkis mõte, et mis oleks, kui mängiks neile varastele vingerpussi. Ta võttis kokku kogu oma jõu ja julguse ning tõi kuuldavale kohutava kiljatuse. Vargad ehmusid koledasti ja jooksid kabuhirmus minema. Nüüd kutsus pisike kummituseplika appi oma sõbrad ja kogu varastatud kraam tassiti politseijaoskonna ukse taha.

Hommikul, kui saabusid suured kummitused, magasid pisikesed juba sügavat und.

Aleks Tammiksaar Vändra Gümnaasiumi 2.b klassist

Veripunane headus

(Hea Lapse tüdrukupreemia)

Ühel kaugel maal, mitu sajandit tagasi, elas pere. Nad polnud kuigi erinevad teistest. Siiski oli erinevus, millest oli võimatu mööda vaadata. Pere koosnes vampiiridest. Maarahvas kartis ületada seitsme meetri piiri nende kodu ümber ning kunagi ei räägitud vampiiridega. Selleks polnud küll põhjust, kuid parem karta kui kahetseda. Arvati, et vampiiripere on oht tavainimestele, surelikele. Niisiis hoiti neist eemale.

Pere koosnes viiest liikmest: ema, isa ja kolm tütart. Nad ei olnud eales käitunud teistega halvasti või jätnud oma kohustusi täitmata. Neid oli lihtsalt küllastanud ebaõnn, millega kaasnes needus.

Pea viis aastat tagasi kohtas pereisa keskööl üht veidrat naist. Isa oli naasnud ärireisilt. Tolle naisega kaasneski saatuslik ebaõnn. Pereisa nägi, kuidas naine koperdas oma kahe veeanumaga ja soovis teda abistada. Niipea kui ta veidrikku puudutas, muutus miski... ta nägi kõike teise pilguga, haistis uue ninaga ning maitses uue suuga. Temast oli saanud vampiir. Naine oli olnud nõid, kelle loits pööras ühel ööl tagasi libahundilt. Sestpeale oli tema puudutus pöördumatu, sest isa sai kaela medaljoni, märkimaks, et ta on nõidusest vaevatud.

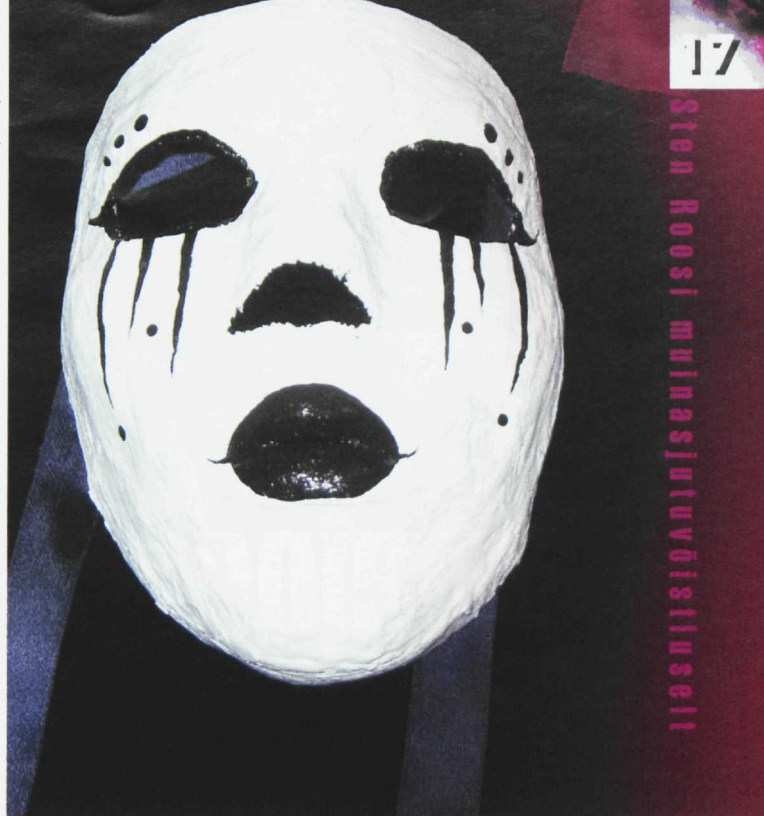
Pereisa saatus mõjutas tervet peret. Tema naisest oli saanud kriitvalge naha, helehallide silmade ja veripunaste huultega olend, kes tundus välimusest saatanlik. Ometi kuulus tema süda nagu ennegi headusele. Ka kolm väikest tütart olid muutunud. Nende juuksed ei olnud enam siledad, punapõsed olid kadunud ning ümarad pruunid silmad muutunud. Tütarde välimus oli kui portselanist nukkudel.

Algul ei suutnud nad harjuda ööeluga ja mõttega, et peavad tappa. Kuid mõeldes ja proovides üht kui teist, jõudsid nad järeltulele, et pole vajagi tappa. Nad hakkasid vere asemel jooma punaseid mahlu, vahel veine. Nii möödus viis aastat – välimus endiselt sama, tütred ei päevagi suuremaks kasvanud...

Ühel ööl, kui noorim tütar õppis kleiti õmblema, kostis väljast hääli. Ta astus akna juurde ja nägi, et seitse külalainikku seisis maja ees, tõrvikud käes. Nad polnud leppinud tõsiasjaga, et elatakse vampiiridega koos. Siiski polnud tolle ajani mingeid probleeme. Tütar hakkas kartma ja kutsus ema. Nad olid ahastuses, sest lahkuda polnud ju kuskile. Ometi tuli kiiresti mõelda ja krahmata kaasa enesele tähtsamad asjad. Peagi oli väike kohver riideid täis ja viiekesi väljuti tagauksest kargesse õhku, et minna metsa. Nad teadsid, et koiduni oli veel kolme tunni jagu aega ja seni tuli neil otsida uus paik, kus magades veeta päev.

Nad kõndisid tervelt poolteist tundi läbi muda, üle kändude ja juurikate. Viimaks leiti vana maja, kus oli elanud metsavaht. Vampiiripere puges majja. Ruumiga polnud just kiita, kuid sellega oli vaja läbi ajada. Nad vaikusid ja vaatasid üksteisele

Arne Gümnaasiumi näituselt (2008)

aeg-ajalt otsa. Kõigi nahk helendas pimeduses valgelt. Ööga oli üle elatud julmust, mida pere ei väärinud.

Tiksusid minutiliseid koidu poole. Nad valmistusid magamaheitmiseks. Järsku oli kuulda kiljatust, mis kajas üle terve metsa. Vampiirid ehmusid. Nad ei teadnud, kust see hääl tuli ja kellega tegu oli. Kiljatus kordus. Isa ei suutnud jätta ja jooksis pimedusse, hääle poole. Kõrge taevas hakkas muutma oma värvi roosakast helesiniseks. Isa teadis, et temaga võib olla kõik. Ometi kiirustas ta sügavamale metsa, et anda abi.

Viimaks jõudis ta kohale. See oli sama nõid, kes viis aastat tagasi tema teele jäi! Tema kongus nina ja pikad rohelised juuksed olid peaaegu pinnalt kadunud, sest just sohu oli ta suure kiirustamisega kukkunud.

Ta kiljus veel ja veel. Vampiir ei teadnud, mida ette võtta. Ka tema pere oli jõudnud soo äärde ja vaatepilt neile ei meeldinud. Ema soovis aidata, kuid samas ihkas ta minna tagasi majja enne päikesetõusu. Kaalul oli terve pere elu.

Isa hingas sügavalt sisse ja hüppas nõia poole. Ema ahhetas, tütred keerasid pead ära. Ta jõudis nõiani ja lükkas teda palgi poole, mis eemal asetseis. Nõid ahmis õhku ja hakkas sellest kinni. Siiski ei jätkunud isal enam jaksu, et ennast üles vinnata. Ta hakkas vajuma...

Äkki kiirgas kuskilt rohelist valgust. Isa keha tõusis soost lõtvunud olekus. Teised ei teadnud, mida arvata. Siis oli kuulda vaikset ning pehmet hääli, mis lausus: „Olete elanud kurjusest eemal, ise saatanlikult maskeeritud. Vampiiridena pole te võtnud kelleltki elu ja olete jäänud sõltumatuks. Selle nimel, et päästa teine, ohverdate endid. See on midagi, mis väärrib enam kui elu sellena, kes ei näe iial päikesevalgust ja toimetab pimedas. Needus on murtud!“

Nende sõnade järel hakkasid tantsima vikerkaarevärvid ja jälle magati õndsat und oma kodus nagu viis aastat tagasi, isa kael viimaks medaljonist vaba.

Liisa Tarkus Tallinna Kivimäe Põhikooli 9. klassist

Teatejooks enda ja teiste terviseks

7. mail toimus 18 paigas üle kogu Eestimaa heategevuslik teatejooks, millest võttis osa ligi 7500 koolinoort. Teatejooks toimus samaaegselt Tallinnas kesklinnas ja Nõmmel, Haapsalus, Jõgeval, Kohtla-Järvel, Kuressaares, Kärdlas, Narvas, Otepääl, Paldiskis, Pärnus, Rakveres, Raplas, Sillamäel, Tartus, Toilas, Valgas ja Viljandis.

See tore ettevõtmine, millega toetatakse õnnetuse läbi liikumisvõime kaotanud lapsi, on saanud juba traditsiooniks ning võtnud rahvusvahelised mõõtmed: Haapsalus startis ka üks norralaste võistkond ja Valgas pakkus end eestlastega kaasa jooksma tervelt

17 lätlaste võistkonda. Teatejooksu tulud ning aastaringset avatud Elioni heategevusnumbrile 900 7777 ja DnB NORD panga heategevuskontole 9620100009926 laekuvad annetused lähevad Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsioonikeskuse toetuseks, kus ravitakse liikumisvõime kaotanud lapsi. Haapsalusse on nimelt kavandatud 4 miljonit krooni maksev Baltikumis ja Skandinaavias ainulaadne mängupark, kus oleks ka ratastooli kasutavatel lastel muretult mängida, supelda ning lihtsamaid tervisespordialasid harrastada.

Vabal ajal kõik vabaõhumuuseumisse!

Eesti Vabaõhumuuseumi suvi on täis põnevaid ettevõtmisi, meistrikursusi ja õpitubasid. Ehedalt Eestimaises külamiljões on ka niisama tore ringi uidata, taludega tutvuda ja mere ääres üks mõnus piknik maha pidada. Missugused üritused võiksid huvitada just noori inimesi?

7. juuni kl 11 – 17

TELE 2 PEREPÄEV

Enne töö, pärast lõbu: esivanemate töö- ja hingetõmbeaeg. Meeste ja naiste käsitöö, laulud-tantsud, mängud ja meisterdamine. Päeva lõpetab ansambel Kukerpillid.

23. juuni kl 19 – 24

JAANITULI

Eesti Vabaõhumuuseumi jaanilaupäev teeb rännaku mööda eesti kultuuri juubeliradu: osa saab nii 1929, 1969 kui 2009. aasta jaanikust.

8 – 12. juuni, 10 – 14. august

KOOLIVAHEAJA LAAGER VABAÕHUMUUSEUMIS

Lisainfo ja registreerimine: kuiekool@evm.ee, tel 654 91 26

Kuni 20. septembrini võib iga päev kl 10 – 18 külastada

NUKI KÄSITÖOTALU

Igal nädalal tutvustatakse erinevaid rahvuslikke käsitöövõtteid. Huvilistel võimalus kätt proovida nii sepisehete, kaltsutiitede kui peenema käsitöö valmistamisel.

JUUNIS-JUULIS-AUGUSTIS

võib õppida reedeti-laupäeviti kl 10 – 18

KETRAMIST JA KRAASIMIST PULGA TALUS

Laupäeviti-pühapäeviti kl 10 – 18 õpetatakse

LINASE KANGA KUDUMIST KÖSTRIASEME TALUS

Laupäeviti-pühapäeviti kl 11 – 11.40 esineb

RAHVAKUNSTIANSAMBEL LEIGARID SASSI-JAANI TALU ÕUEL

Leigarite tantsu- ja pillimänguetendused on väga meeleolukad, tantsuringi kaasatakse ka pealtvaatajad. Perekonnavali on sel moel selgeks saanud Hillary Clinton isiklikult.

Laupäeviti kl 11 – 16 toimuvad

RAHVARÕIVASTE DETAILIDE VALMISTAMISE NÕUANDEPÄEVAD HÄRJAPEA TALUS

Pühapäeviti kl 12 – 15 võib (alates 21. juunist) õppida

SÖÖGIVALMISTAMIST 1937. AASTAL ILMUNUD

KOKARAAMATU RETSEPTIDE JÄRGI HÄRJAPEA TALUS

7. juunil kl 11 – 16 toimub

EESTIROOTSLASTE RAHVAMUUSIKA JA -LAULUDE ÕPITUBA

Vaata lisainfot www.evm.ee

Eesti Vabaõhumuuseumi aadress on: Vabaõhumuuseumi tee 12, Tallinn 13521

Soo-roolind

Mina seda lindu nägupidi ära ei tunneks, kui ta mulle kusagil vaikides vastu trehvaks.

Ega vist enamus linnuteadlasigi teda põgusa välisvaatluse põhjal teistest roolindudest eristada ei suudaks. Küll aga lähemal uurimisel.

Soo-roolinnu äratundmiseks on vaja kuulda tema laulu ja see on teinud linnu kuulsaks üle maailma. Tema laul on ainulaadne. Mitte, et see nii hullult kaunis oleks nagu sireenide laul Kreeka mütoloogias, mille peale meremehed aru kaotasid

ja laulu suunas pimesi hukatusse sõitsid. Ei, seda pole isegi linnulaulude seas kauneimaks peetud. 2002. aasta linnueurovisioonil saavutas soo-roolind Bulgaariat esindades žürii hinnangul ööbiku, mustpea-põõsalinnu ja põldlõokese järel neljanda koha, rahvahääletusel aga kõigest kolmeteistkümnenda. Ja kui ta Eesti eelvoorus ööbiku, sookure ja peoleo järel koos tikutajaga neljandat-viendat kohta jagas, olid Eesti linnumehed isegi üllatunud tema nii kõrge kohast, sest ega rahvas laialdaselt seda lindu ei tunne, vaatamata tema ainulaadsusele. Aga öeldakse, et ega prohvetid ei pidavatki omal maal tuntud olema.

Milles siis peitub selle tagasihoidliku välimusega pisikese

Mitte ükski teine lind ei suuda jäljendada nii paljude teiste lindude laulukatkeid, õppides neid nii kodumaal kui ka eri paigus rändel viibides, kuid ka talvitusaaladel Ida-Aafrikas.

linnukese ainulaadsus? Nimelt tema “kaverdamisoskuses”. Mitte ükski teine lind ei suuda jäljendada nii paljude teiste lindude laulukatkeid, õppides neid nii kodumaal kui ka eri paigus rändel viibides, kuid ka talvitusaaladel Ida-Aafrikas. Tema laulust on inimkõrv suutnud eristada 99 Euroopa ja 113 Aafrika linnuliigi laulukatkeid! Teame, et ka näiteks kuldnokk on hea imiteerija, kuid kuldnokk ja teised imiteerijad liigid (ka näiteks pasknäär) suudavad edastada neid hääli, mida nad parasjagu enda ümber kuulevad või mida on varases nooruses õppinud. Sellist mälu ja õppimisvõimet nagu soo-roolinnul teistel lindudel pole. Ja loomulikult suudab see lind kõik need kuuldud-õpitud laulukatked miksida ühtseks popurriiks. Kui soo-roolinnu anded üle kanda inimeste maailma, võiks selliste oskustega inimene DJ-na tööd leida ükskõik millises klubis, ükskõik millises riigis või maailmajaos.

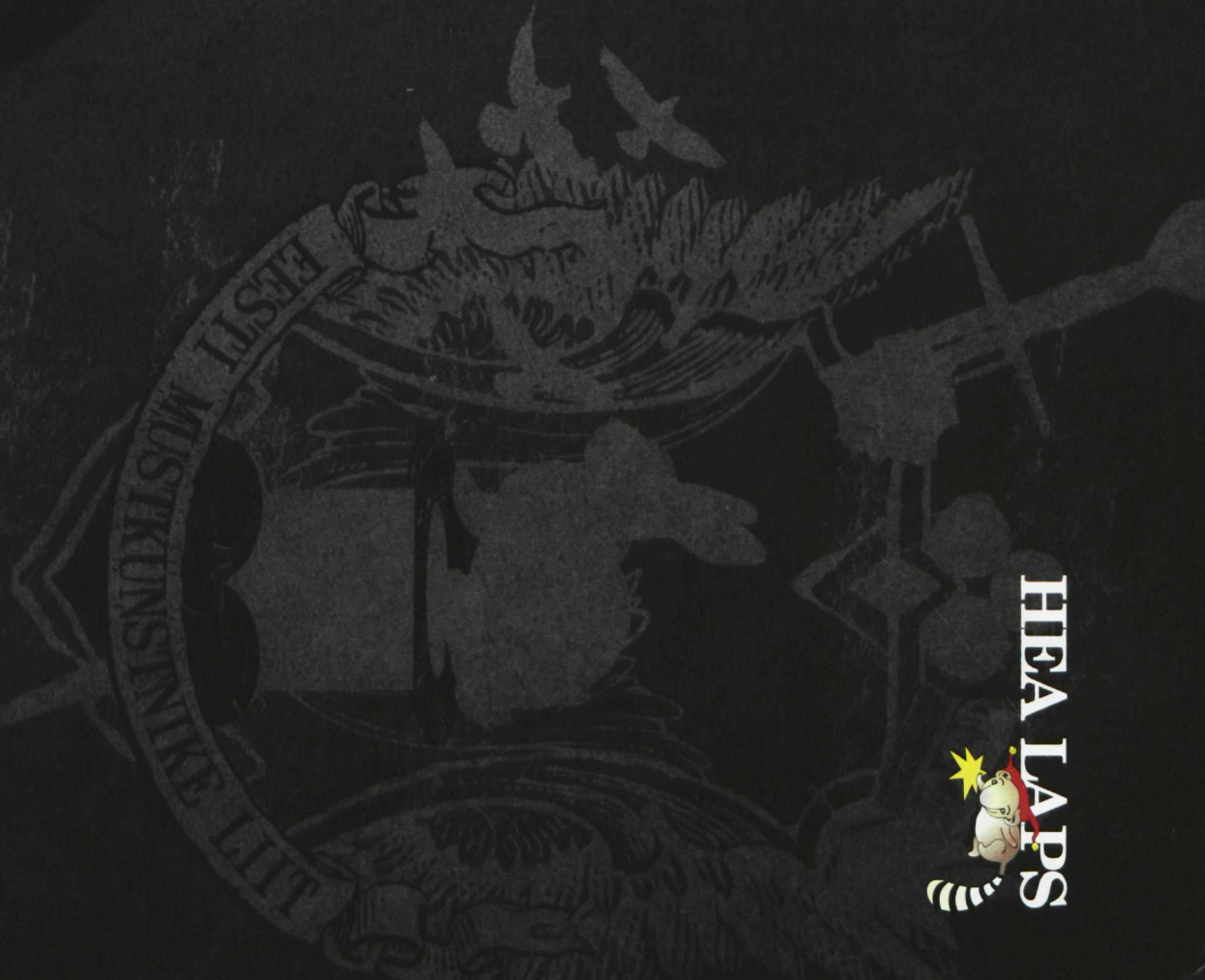
Just nüüd, juunis, on õige aeg soo-roolind üles otsida ning tema laulu kuulata. Sest ega ta pikalt kodumaal püsigi. Alles mai keskel või lõpus jõudis ta pärrale ning juba juuli lõpus või augustis võtab Aafrika-tee uuesti ette. Aga sohu ei maksa teda otsima minna, sest seal ei laula ta kindlasti mitte. Mõne linnu puhul on üpris mõistetamatu, mille järgi talle nimi on pandud ja soo-roolind on just üks selline. Sest ei pesitse ta ei soodes ega roostikes – hoopiski metsistunud aedades ja parkides, umbrohustutes ja põõsastikes. Ja sobivates elupaikades võib neid üpris tihedalt laulmas kuulda. Tema laul võib isegi nii petlik tunduda, et jääb mulje, justkui laulaks kaks lindu ühes

põõsas. Nii see muidugi pole, aga muljet oskab see linnuke avaldada küll.

Tema elupaikadega seoses on Eesti linnuteadlased talle ka paralleelnimetuseks andnud putke-roolind, mis suunab hoopis paremini lindu õigeist paigust otsima. Ja leiata ta kindlasti, sest tänaseks arvatakse meil pesitsevat putke-roolinde 100 – 200 000 paari. Mis on ju poole rohkem kui näiteks hall-vareseid või vähemalt sama palju kui kuldnokki. Need linnud pole meil küll alati elanud, alles 19. sajandi lõpust alates, kuid arvukus on pidevalt kasvanud.

Soo-roolind on kõva laulumees ka selles mõttes, et laulab nii ööl kui päeval. Nii pimedas kui lõõmava päikese käes keskpäeval. Ja laulul on alati hoog sees, pole kuulda loidu esitust. Arvatakse, et soo-roolind tunneb musitseerimisest naudingut, et ta ei tee seda kaugeltki vaid kohustusena pesitus-territooriumi tähistamiseks või abikaasa meelitamiseks.

Kaasal on kodus tegemist küllaga. Kõigepealt pesa valmis ehitamine. Selle punub ta maapinna lähedale nõgese- või angervaksavarte vahele või kasvõi sõstrapõõsasse. Siis muneb sinna neli-viis valkjat halli-pruunitähnilist muna, misjärel haudub neid kaks nädalat. Järgmised paar nädalat kuluvad poegade toitmisele, aga õnneks tuleb selle töö juurde muusikust isalind ka appi. Mistõttu on sestpeale soo-roolinnu laulu üpris harva kuulda. Kuni tuleva aasta kevadeni.

HEA LAPS

THE SUN

HEA LAPS

AASTA MOOR MUSTKUNSTMIK 2009

AVAINA MOUTHER

Pegasus külastas taas Kalmetut

Kalmetu koolil ja väsimatul emakeeleõpetajal Ene Toomsalul käib juba aastaid kevadeti külas luulehobu Pegasus. Luulehobu ei vii lendama ainult Kalmetu koolilapsi, vaid paljusid Viljandimaa põhikooliõpilasi. Luulepäeval sündinud värsid ei jää sahtlisse seisma, vaid ilmuvad kogumikus – tänavu tuli trükist juba kümnes raamat. Siin võite tutvuda väikese valikuga sellest kogumikust.

Kõik ja mitte midagi

Mul on hääl,
mida kõik ei kuule.
Mul on tunne,
mida kõik ei näe.
Mul on valu,
mida kõik ei taju.
Mul on mõte,
mis kunagi ei haju.
Mul on nagu kõik
ja mitte midagi.
Ja kord on kõik
ja jälle mitte midagi.
Mul on asju,
mis on ainult minu.
Need on kõik
ja mitte midagi.
Mul on lõpuks ikka kõik
ja mitte midagi.

Grete Evert
Viljandi Maagümnaasiumi 8. klassist

Ei oska

Ma ei oska teile esitada ühtki riimi,
ei oska paberile määrida liimi,
ei oska ujuda piisavalt kiiresti,
ei oska elada vist nii...

Ei oska laulda ma madalalt,
ei oska vaadata kurjalt, kadedalt.
Ei oska kogu aeg naeratada ma,
võiks selle peale tiku põlema panna...

Ainus, mida iial osanud olen,
on see, et piisavalt teil olemas olen.
Oskan teid naerma panna, kui vaja,
kuid siiski ei oska ehitada teile maja.

Christian Algo
Karksi-Nuia Gümnaasiumi 7. klassist

Ma

Ma nutan,
ma naeran,
ma lendan...
Ma tulen,
ma lähen,
ma kiirustan...
Ma muretsen,
ma lustin,
ma pidutsen,
ma leinan...
Ma keerlen,
ma tiirutan,
ma lennutan,
ma kiigutan...
Ma kastan,
ma kasvan,
ma korjan,
ma orjan...
Ma luban,
ma hoolin,
ma armastan...

Juuli Kukk
Olustvere Põhikooli 8. klassist

Üksik metsarada

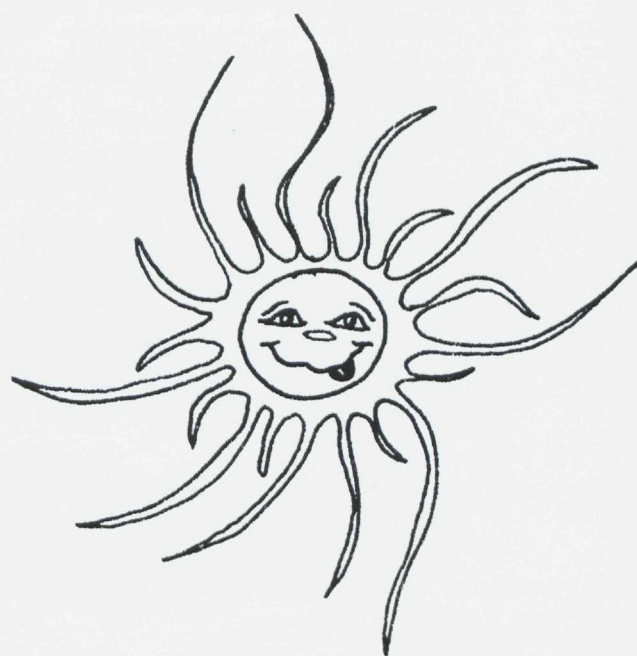
Ma kõnnin mööda metsarada,
päike juba loojub.
Ma ei näe kedagi ega kuule jutuvada.
Mööda rada levib päikese soojus.
Ma kuulen ilusat linnulaulu,
mõtlen oma mõtteid.
Kui tahad olla omaette,
siis kõnni senikaua,
kuni rada lõpeb.

Annika Jõemaa
Kalmetu Põhikooli 8. klassist

Päike

Ma tunnetan
oma kehal päikesekiiri,
mis kõditavad ja soojendavad mind.
Mind tabab kullane ja hurmov tunne,
mis lummab mind.

Kärolyn Koik
Suure-Jaani Gümnaasiumi 7. klassist

Meie kooliteed **Meie kooliteed**

Tahaksin kooli minna koos sõpradega

Minu koolitee on 700 meetrit pikk. Ma lähen kooli 5 minutit. Ma istun autos. Koolitee ääres näeme poodi, autosid, puid, tuletõrjemaja ja haiglat. Minu kõrvad kuulevad auto müra. Minu nina püüab kinni värske õhu. Tegelikult tahaksin ma minna kooli jalgsi, koos sõpradega. Seda ma kahjuks praegu teha ei saa, sest mu jalad on haiged.

Kirke Liblik Jõgeva Ühisgümnaasiumi 1. a klassist

Kodutee on kooliteest pikem

Mina elan koolile väga lähedal. Minu koolitee on lühike ja kooli jõuan ruttu. Hommikul kodust kooli minnes lähen mööda kasest. Siis jõuan bussijaama kõrvale. Bussijaamast lähen mööda ja "sebrast" üle suure tee. Ja olengi kooli ees. Koolimaja ette on juba ammu ammu istutatud õunapuud ja lehised. Need on suured ja vanad puud. Neid vanu puid armastavad linnud. Ma olen näinud linde kooli minnes ja koolist tulles. Ja tihti oleme ka linde jälginud klassiaknast. Lindudest oleme seal näinud kuldnokka, rähni, tihaseid, varblaseid ja talvel ka leevikesi.

Minu koolitee on 150 sammu pikk. Kooli minemisele kulub mul umbes viis minutit. Koolist koju minnes läheb aega natuke rohkem. Eks mul vaja natuke ringi ka vaadata.

Robin Kalda Laeva Põhikooli 1. klassist

Vahel saan kooli autoga

Minu koolitee on 5 km pikk. Kooli jõuan 25 minutiga. Kõnnin jala bussijaama. Kuulen lindude siristamist ja koerte haukumist. Vahva on see, et vahel saan kooli isa autoga. Siis ei pea bussis trügima.

Sirelin Piirson Jõgeva Ühisgümnaasiumi 1. a klassist

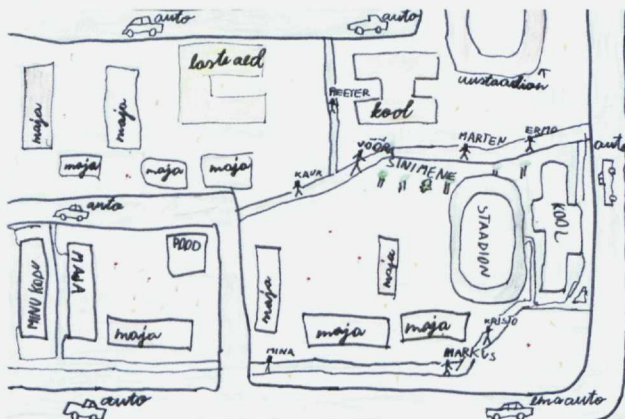
721 sammuga kooli

Minu nimi on Johanna-Ly. Ma olen üheksa aastane. Mina elan koolile väga lähedal. Kooliteel olen märganud kuldnokki. Koolitee pikkuseks sain 721 sammu. Koolist kaarhallini, kus meil toimuvad kehalised kasvatused, oli 132 kukesammu.

Meie kooli lapsed käivad söömas lasteaias, selleks on meil aega 30 minutit. Lasteaed asub aga teises küla otsas. Koolist lasteaiani sain 333 jooksusammu.

Päris lõbus on kaugusi mõõta erinevate sammudega.

Johanna-Ly Männik Laeva Põhikooli 3. klassist

Hommikune koolitee on kasulik

Minu koolitee ei ole väga pikk, umbes 600 – 700 meetrit. Lähen kooli ainult 10 minutit. Ma käin koolis jalgsi, aga vahel viib mind emme autoga. Hommikune koolitee on kasulik enne pikka koolipäeva. Käin autotee kõrval ja näen ning kuulen möödasisivaid autosid. Vahel kohtan ma Kristot, siis on meil tore koos kooli minna.

Alesander Udentsov Jõgeva Ühisgümnaasiumi 1. a klassist

Eesti Südameliit tänab kõiki lapsi ja õpetajaid, kes Tuulutustiiru leheküljele jutte ja joonistusi saatsid.
Ergutusauhinnad lähevad Kätlin Luhtile Türi ja Jõgeva Ühisgümnaasiumi 3. b klassile. Peaauhinna – liitlale laeka – pälvis Laeva Põhikooli 1 klass.

Kõlab tõepäraselt. Sa ju

Koolis kõik räägivad, et ma olen hirmus valevorst.

riik Euroopas

riik Aasias

kott inglise keeles

sina

kilomeeter

"... Roy" Walter Scotti romaan

... Maran lastekirjanik

pikne

Aili

talu... talumaja

Kusti öde "Nukitsamehes" kilogramm

Ole vait!
Jää vait!

pediaater

sinu

aasta

2 × täht

kalamari

"Kevade" tegelane

värvus

1

kunstimuseum Peterburgis

kont

Oliver

Santa Barbara nutulaul

Ilja Repin

klass

laupäev

abikaasa isa

Vahur

Vana-Egiptuse valitseja

riik Aasias

Orlando

laisik

4. noot

Singer Vinger

üksiku esineja laul või muu muusikapala

tonn

umbrohtu noppima

meie

5. noot

valimiskast

juukselahk

nõu

Nord-Ost

malend

...saurus

Kaarel

löökpill

2. noot

Ivo

meie naaber-rahvas

liiter

teksapüksid

Riigikogu

summutatud kõne, väga vaikne kõne

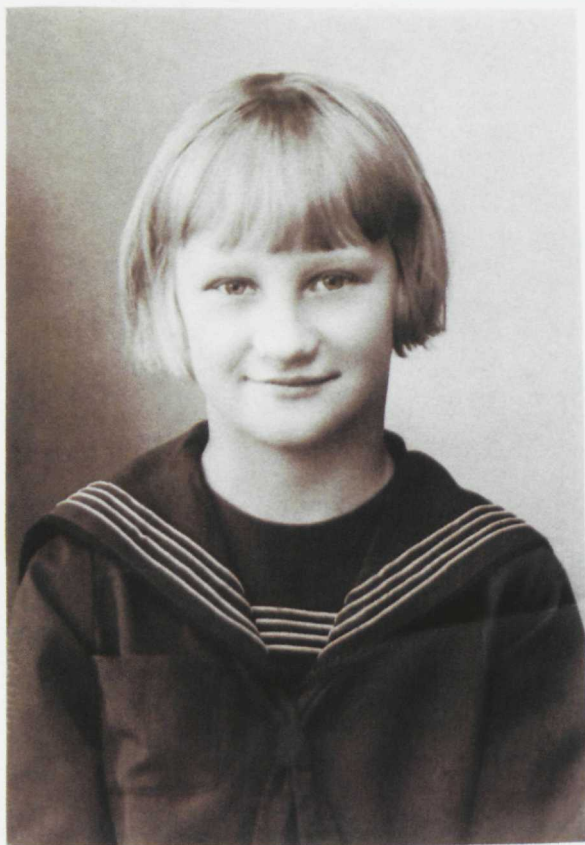
Koolivormist enne ja nüüd

Vorm on asi, mis lubab kaugelt näha, kellega tegu. Vormi kannavad sõdurid ja politseinikud, kuid ka arsti või mingi asutuse töötajat võib vormi järgi ära tunda. Vorm on nähtav signaal: „Tere! Mina olen sealt!”

● Enne sõjaaegne Lenderi Gümnaasiumi algkooli vormikleit ja müts

19. sajandi Venemaal kandsid vormirõivast kõik riigiametnikud. Pole ime, et vormi hakati nõudma ka koolides. Mõte oli iseenesest hea: polnud näha, kas õpilane on jõukast või kehvast perest. Eestis nõudis vormi nt Puškini-nimeline tütarlastegümnaasium. Nende vorm oli praktiline, tumedat värvi, inetu pruuni põllega, mida õpilased veel aastate pärast jälestasid. Muide, vormi tuli kanda ka

● Siin on Prantsuse Lütseumi vormi kandev kirjanik Ira Lember.

väljaspool kooli, näiteks teatrisse või sõbra sünnipäevale minnes. Kui õpetaja nägi koolivormita õpilast tänaval jalutamas, järgnes karistus. Poisid kandsid vask- või hõbenööpide ja -pandlaga musta särki, pandla ornament näitas, mis kooliga tegu. Muidugi olid kõigil koolidel oma vormimütsid, kelle tammelehtedega, kellel kardpaelaga. Müts oli auasi ja selle teotamist peeti omavahelistes kaklustes suureks solvanguks, mis nõudis verist vastust.

Pärast iseseisvumist sai Eestis kuulsaks mitu kooli, mis andsid eriti head haridust ja mille olid kindlad kombes ja tavas. Koolivorm kui koolikuuluvuse märk oli väga ihatud. Ometi polnud vorm vaesemast perest õpilasele alati tasku järgi. Siis korraldasid lastevanemad korjanduse või heategevusliku kontserdi, mille tuludest osteti vormid neile, kel selleks raha ei jätkunud. Poiste koolivormist kadus Vene-aegne „gümnasistisärk” koos läikivate lisanditega. Piisas, kui kanti viisakat ülikonda, heas koolis tingimata lipsuga. Küll oli igal koolil vormimüts, millel tavaliselt näidati kooli nimetähti. Tütarlaste koolikleidid muutusid värvilt varjundirikkamaks ja lõikelt moodsamaks. Vormid andsid koolidele ka hüüdnimesid: nii kutsuti Tallinnas Narva maantee alguses olnud tütarlastegümnaasiumi „ratsagümnaaks”, sest vormimüts, pika rippuva tutiga barett, meenutas ratsaväelaste peakatet. Ilus oli Inglise kolledži rukkilillesinine müts. Tallinna eliitkooli, Lenderi gümnaasium, andis aga nime teatud värvitoonile: lenderlaste kleidi järgi hakati tumedat punakasvioletti nimetama lendri-lillaks. Pidupäevadel kandsid Lenderi gümnaasiumi tüdrukud suurt peenelt plisseeritud kraed, mida teiste koolide kasvandikud kadestasid.

Nõukogude aeg kaotas koolivormi põhjendusega, et vaestel õpilastel pole vormi jaoks raha, ärgu siis keegi vormiga eputagu. Tegelikult taheti rahva mälust kustutada isamaalike koolide tavasid. Kuid vormikleite kanti edasi: pärast Lenderi gümnaasiumi laiali saatmist läksid tüdrukud teistesse koolidesse ikka endistes rõivastes. Koolivormi asemele ilmus pioneervorm, mis näitas, et kandja kuulub nõukogude lasteühendusse. Ka see vorm oli nii enne, aga eriti pärast raskeid sõjaaastaid paljude jaoks liiga kallis. Seepärast kanti lihtsalt pioneerikaelarätti. See oli kohustuslik. Kui nt siinkirjutaja klass

1970. aastail end ilma rätideta pildistada lasi, tuli sellest suur skandaal ja pildid hävitati. Nii on albumis neljas kooliaasta puudu...

Venemaal, Moskva ja Leningradi eliitkoolides, oli vorm tegelikult alles, kuigi seda ametlikult nii ei nimetatud. Lihtsalt teatud lõige, värv ja põll olid vabatahtlik-kohustuslikud. Kohustuslik vorm oli kutsekoolidel, mõnel pool said õppurid tasuta koolivormi, mis vaesel ajal oli päris hea põhjus sellises koolis õppida. 1950. aastate teisel poolel tehti ettepanek ühtse koolivormi kehtestamiseks NSV Liidus, sh Eesti NSVs. Poiste vormiks sai pikad püksid ning lühike võõni ulatuv jakk, tüdrukutele kavandati tumesinised kahara seelikuosaga kleidid, mille kanti valget kraed (äravõetavat, sest määrdus ruttu, ja hiljem nailonist, et oleks kergem pesta) Põll oli, ikka selleks, et plekid vähem välja paistaks, must – aga kartis koledasti kriiti. Kriiti oli põllest muide pea võimatu välja pesta. Seega võinuks põll olla hoopis hall, aga selle peale kavandajad ei mõelnud. Kleidi kõrval võis kanda seelikut tumeda või (pidupäevadel) sinivalgetriibulise pluusiga. Vene õppekeele koolides kanti Vene NFSVs (Nõukogude Föderatiivses Sotsialistlikus Vabariigis) kehtestatud vormi, mille põll oli valge. Muide, ministerium pakkus välja ka vormimantlid, kuid üldhariduskoolis need ei juurdunud.

1964 soovitasid moekunstnikud uut, senisest nägusamat koolivormi just tüdrukutele. Eeskujuks võeti Inglismaa koolivorm: ruuduline volditud seelik, selle juurde pluus ning bleiserjakk. Eriti uhke oli vormi juurde plaanitud väike kübar. „Laste Siluetis“ ilmusid fotod uuest, varsti müügile tulevast koolivormist. Kuid kõrgemal pool leiti uus vorm olevat liiga „läänelik“. Tootmise jõudsid pakutud mõtted alles pea kakskümmend aastat hiljem. Ilma kübarata. Kuuekümneandil sai tüdrukute vormiks hoopis kitsas sinine pihikseelik, mille juurde argipäevadel kanti rohekat, pidulikult puhul valget rüüsidega pluusi. Muide, läti tüdrukute pidulik pluus oli eest plisseeritud ja paljud eesti neid, pidades plisseed ilusamaks, asendasid sellega meie vormipluusi. Koolis tohtis kanda ka pioneervormi: lühike sinine seelik, sama roheline või valge koolipluus ja muidugi kohustuslik punane kaelarätt, mida pidi kandma ka hariliku vormi juures. Põhikoolis oli tüdrukutel sinine valgete triipudega müts, poiste müts oli musta plastmassnokaga. Neid mütsi armastasid ainult algklasside jõnglased, suuremad ootasid pikisilmi keskkooliaega, kus müts oli hall, sinise serva ja musta nokaga. Keskkooli jõudnud, ei soovitud sedagi kanda, kuigi müts oli kooli tulles kohustuslik. Polnud ju müts enam oma kooli tunnus, vaid lihtsalt kümnete tuhandete õpilaste sümbol. Mütsi olemasolu kontrolliti rangelt sõjalise kasvatuse tunnis, mis algas rivistusega, mütsid peas.

1980. aastate vormis asendus poiste jakkide-pükste must värv sinisega. Lubati teksariidest varianti. Tüdrukud, nagu öeldud, said lõpuks „lääneliku“ vabaduse kanda sinipuna-ruudulist volditud seelikut ning küllalt daamilikult mõjuvat tumesinist jakki, lisaks veidi kirkam sinine (pühade puhul ikka valge) pluus. See vorm meeldis. Ka tüdrukud võisid kanda teksariidest vormi. Ei tehtud numbrit, kui seelik polnud poes

● Kooli lipu õnnistamine 1928. a. Lenderi Gümnaasiumis

müügil olev, vaid tuntud välismaise firma uhkuseasi. Nii muutusid teksaseelik või džiiid staatuse sümboliteks ja põhjustasid koolides rohkesti kadedust. Kokkuvõtteks võib öelda, et ajal, kui näiteks Leedus pidid tüdrukud veel vanamoodsalt lühikese ja laia musta kleidiga koolis käima ning kleidi juurde veel vanaemade stiilis põlle sobitama, oli eesti koolivorm väga moodne ja uudne.

Kihnu oli ainus paik Eestis, kus naised ikka veel (ja tänase päevani) kandsid rahvariideid. Keset ranget koolivormimist oli Eestis seepärast ka tilluke erand. Kihnu saare tüdrukud soovisid koolis kanda rahvariideseelikut. Pärast mõningat kõhklemist see luba neile ka anti, põhjendusega, et huvitav paikkond võib nii säilitada oma eripära.

Nõukogude võimu lõppemisega lõppes ka koolivormi nõue. Vorm kuulutati lapse isiksust maha suruvaks ning soovitati riietuda vabalt, nagu kellelegi meeldib. Mõned koolid tahtsid taastada nn eestiaegset vormi, telliti kleitide jooniseid. Kuid paljud vanemad pidasid vormi projekti siiski kalliks. Täna on oma täisvorm vaid üksikutel koolidel. See-eest tellivad koolid vahvaid esemeid, mida saab sobitada riietuse juurde: kampsuneid, pusasid, lipse ja muud. Muidugi on vormimüts endiselt lugupidamist väärt ja õpilased kannavad oma kooli peakatet arusaadava uhkusega.

People, people! Laulupeople!

Lähenevad kauaoodatud suvised pidustused – XXV laulupidu ja XVIII tantsupidu. Kindlasti oled ka sina seal esineja või peoküaline. Kui sul on seljas rahvariided, siis ei sobi sinna juurde kohe mitte kuidagi mingi kilekott. Meie laulupeoküaliseks on aga sageli vihm. Kusa-gile on vaja panna keep, kuivad sokid, joogi-pudel jne.

Meie esivanemad tegid toreid käsitöökotte. Proovi sinagi teha endale laulupeokott.

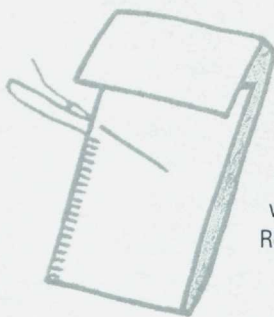
Mina valmistasin käsitöökoti oma väikesele Marile ja endale vanadest telgedel kootud linikutest. Minu ema oskas kududa lõbusalt kirevaid kangaid. Juba ammu ei ole kappidesse kogunenud linikuid kusagile laotada, kuid uuestisündinud esemena säilib esiemade pärand vajaliku ja vastsena.

Ehk saad sinagi emalt mõne vana liniku. Esi- ja tagaosa heegelda või õmble kokku kotiks. Õmblemisel võid kasutada nõõpaugupistet. Koti esi- ja tagakül-g võivad olla ka erinevad. Kaunista kott narmaste, paelte või isegi pitsiga. Mari laulupeokotile ja mobiilikotile lisasin ka

mõned käsitöövildist välja lõigatud õiekessed ja pär-lid. Pane sinagi oma fantaasia tööle. Kui sul kootud linikut ei ole, võid endale teha ka lihtsalt linasest riidest kotikese ja selle huvitavalt kaunistada.

Kindlasti saab toreid kotte ka vanast sallist. Selleks, et kott vormi hoiaks, pane selle sisse vooder. Kinniseks võivad olla nõõbid, pandlad, ragid, paelad...

Rõõmsat ja meeldejäädavat laulupidu!

Lully Gustavson

Ujuv ime

Meie sajandi võistlusujujate jaoks on leiutatud uued imetrikood, mida peetakse revolutsioonilisteks rõivastuseks. Muidugi pole neil spordirõivastel küljes mootorit ja ujujad peavad ikka ise ka müttama, kuid imetrikoodede materjal – polüretaan – olevat kõigist senikasutatutest mitmeid kordi parem, moodustades ujuja keha ümber justkui teise naha. Veetakistus väheneb ja ujuvus ületab kõiki tavatrikoosid. Varem tuntud Speedo ja Arena imetrikoodede lisaks asus oma imetrikoodid tootma ka

Itaalia väikefirma Jaked, kelle imetrikooaga on purustatud juba kümneid rekordeid. Meil Eestis pole kuuldavasti veel ühtki Jakedi imetrikood. Aga võib-olla leiutad Sina kord sellise imetrikoo, mis jätab kõik eelmised basseini äärde lõdisema?

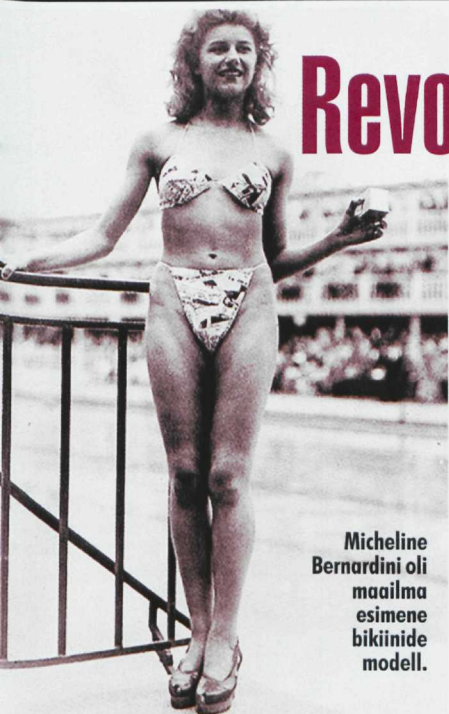

Vees nagu kala,
päikeses kui õienupp!

Sellel pildil on rida 1915. aasta kaunitare, kellest mõned kannavad eriti julgeid, põlvi vabaks jätvaid supelkostüüme.

Suvi on aeg, kus tuleks palju värskes õhus tegutseda, ennast päikesele näidata ja meres, järves või jões supelda. Õhu ja vee mõnusat toimet on inimesed tundnud juba ammustest aegadest, kuid kas tead, et praegused rannariided, mis lasevad ihul hingata ja liikmetel lahedalt tegutseda, ootasid oma leiutajat kuni eelmise sajandi keskpaigani? Enne seda kandsid daamid rannas kombekaid üle-kere-ülikondi, mis varjasid ihu nii palju kui võimalik.

Revolutsioon rannas

Micheline Bernardini oli maailma esimene bikiniide modell.

Tõeline murrang tabas rannarõivaid 1946. aastal, mil kaks meest, kes teineteist ei tundnudki, leiutas korraga daamide rõõmuks kaheosalise supelkostüümi. Louis Reard pani oma kostüümile nimeks bikiniid (kuna parajasti kõneldi palju Vaikses ookeanis asuvast samanimelisest atollist, kus oli tehtud tuumakatsetusi), moekunstnik Jacques Heim aga nimetas oma moeloomingut aatomiks. Napid rannarõivad olid küll daamidele meele järele, kuid said ka karmi kriitika osaliseks: näiteks 1951. a. USA missivalimiste keelati bikiniide kandmine. Reardil ei õnnestunud kaua oma moeloomingu tutvustamiseks modelli leida, kuni lõpuks sai nõusse Pariisi striptiisitari Micheline Bernardini.

Päevita turvaliselt!

Ka heade asjadega ei tohi liialdada, muidu on kuri karjas! Supelrannas on ka laste jaoks oluline kaitsta oma nahka päikese ultraviolettkiirguse eest. **Lindexi** rannakollektsioonist võid leida endale moekad supelriided, mis, mille päiksekaitsefaktor on

Euroopa standardi kohaselt 40+ Rannarõivaste materjal pakub loomulikku kaitset UV-kiirguse eest ning seda materjali ei ole töödeldud kemikaalidega. Pilte võid leida veel aadressil www.lindex.com

Meie lasteklassik Ralf Parve

Ralf Parve
koos abikaasa
Lilli Prometiga
1985. a. laulupeol

Kui ma koolilapsena käisin taidlusülevaatustel, siis luges iga kolmas etleja (tollal öeldi „deklamaator“) ilmtingimata mõnda Ralf Parve luuletust. Kõige popim oli „Ohakas“ – luuletus laisast poisist, mis algas nii: „Õppur Oskar Ohakas oli laisk ning lohakas“. Kuid päris palju loeti ka „Musta kassi“, „Priidu-Kiidukukke“ ja „Kahte kalameest“. Kalameeste-värsse teavad paljud laululapsed praegugi peast: „Kes need on – kaks jalameest? Need ju on – kaks kalameest!“

Ralf Parve oli sõjajärgsel ajal lastelehe „Säde“ ja ajakirja „Pioneer“ toimetaja ning avaldas hulga lasteraamatuid: „Teguderohked päevad“, „Meie maja poisid“, „Lõbusad värsid“, „Tahan ruttu kasvada“, „Tulge meile külla!“ jpt.

Luuletaja on kirjutanud ka pikemaid värssmuinasjutte nagu „Telefon“, „Karsumm“ ja „Suur sõnelus“, ning tõlkinud eesti keelde hea hulga lasteluulet.

25. juunil oma 90. sünnipäeva tähistav kirjanik lubas „Heal Lapsel“ avaldada oma varasemaid värsse, sest pikka aega pole ta enam lastele kirjutanud. Küll aga ootame huviga Ralf Parve lapsepõlvemälestuste raamatuks saamist! Kirjanikul on kolm lapselast: Sirkka-Liisa elab Itaalias, Joonas Pärnus ja Laura-Liisa lõpetab Tallinna Ülikooli juures magistrantuuri. Küllap nemad teavad peast neid värsse, mille me siin ära trükime!

Ralf Parve

Nimi ei riku meest

On inimesi
erinimelisi.
Ja nimesid
on tihti imelisi.

Üks nimi vägevasti kajab,
kuid teine vahel naerma ajab:
Raudmägi, Tammik, Teras, Hunt,
Kirp, Varsaar, Kobi, Punt...

On inimesi
erinimelisi,
kuid on ka nimekandjaid
imelisi.

On arg kui jänes mõni Karu,
on Jäneseid, kel karuramm, —
napp mõnel Rebasel on aru,
Tõmp Arustest on arukam.

On liialdaja mõni Paras,
Aus tüssab kogu rahva ees —
võib Usin olla päevavaras
ja Nukrus suurim vembumees.

On inimesi
erinimelisi.
Ja nimesid
on vahel imelisi:

Lips, Lubi, Ennemuiste, Prill,
Kont, Korsten, Vedru, Vill või Pill...

Kuid mitte nimes pole asi!
Neid lihtsaid on ja haruldasi,
on tõsiseid ja lustakaid.
Siin märkima peab seda vaid:
ei riku ükski nimi meest —
hea tuleb seista selle eest,
et mees ei rikuks nime!

Teade telefoni teel

Vaikne on õpetajate tuba,
vaikus on igal pool —
õppetööd algas ammugi juba
püüdlukult kogu kool.

Istub direktor lava taga,
vaba tund temal on.
Korraga heleda võrinaga
heliseb telefon.

„Hallo!“

„Kes kuuleb?“

„Siin juhataja.“

Aga kes räägib säääl?“

„Mina... Teid on mul just vaja,“
vastab jäme, imelik hääl.

„Kooli mu poeg täna tulla ei saa...“

„Miks?“

„Teate, haigeks jäi ta...“

„Kuidas te poja nimi siis on?“
„Villem Jaani poeg Villemson.“

„Aga kes ikkagi räägib säääl?“
„Mina...“ vastab imelik hääl,
vastab — ja kiiruga lisab:
„Kõneleb m i n u isa!“

Pildi tegi Kirke

Must kass

Kõndis kooli poole Jass.
Äkki must
ja kräämas kass
hiilis just,
ei-tea-kust,
risti üle tee....

„Head ei tööta see,“
mõtles Jass.

„Neetud kass!“

Sinu pärast, kes see teab,
koolis kehvasti veel veab...“

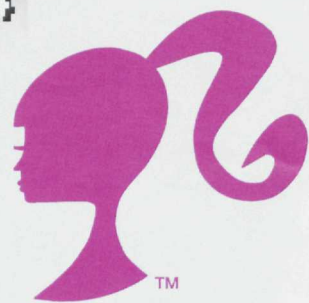
Seisab Jass
ja siunab Jass.
Aga musta karva kass
otse eel
istub teel —
vahib ülbelt näkku veel!

„Mis sa passid, rumal kass!“
hõikab Jass.
Aga see,
rumal, väljagi ei tee!
Istub ja lööb tasa nurru,
liibib muhedasti vurr, laseb veidi viltu pea,
ega tea —
milles on ta teinud vea!

Astub paremale Jass,
astub sinnapoolse kass;
astub vasakule Jass —
sinna astub ka me kass...

Küll on lugu! Täbar lugu!
Oh, sa neetud kassisug!

Ajad Jassi plaanid sassi —
kassi
pärast ei saa klassi
õigeks ajaks vaene Jass!
Kõtt! Sa kale kass!

Barbie™

Roosiline nukuelu

Vaata ja imesta: küll see uus Barbie-sari on ikka roosa ja roosiline!
Kes teab, ehk just seetõttu, et kogu maailmas tuntakse praegu muret majandusolude pärast, mõtlesidki Barbie disaineritest sõbrad välja ilusa roosa ja rõõsa nukumaailma? Selge on ju see, et ilusaid ja häid inimesi, hetki ning mõtteid leidub ka kõige raskematel aegadel! Meie seekordseks barbinduse-ülesandeks on KIRJUTA-DA või JOONISTADA kolmest kõige rõõmsamast ning kolmest kõige kurvastavamast hetkest või nähtusest, millega olete kokku puutunud. Ootame kirjutisi ja joonistusi toimetusse hiljemalt 5. juuliks 2009. Parimatele auhinnad Rimonnelt!

Maaletooja: **RIMONNE**

r
a
h
n
u

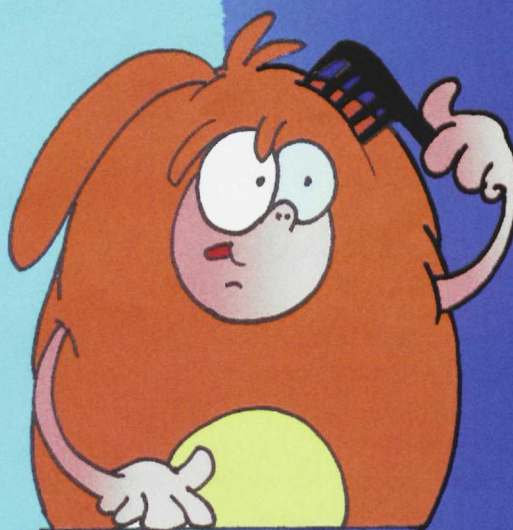
r
e
e
t
m
ä
n
g
e
i
-
j
u
u
s
e

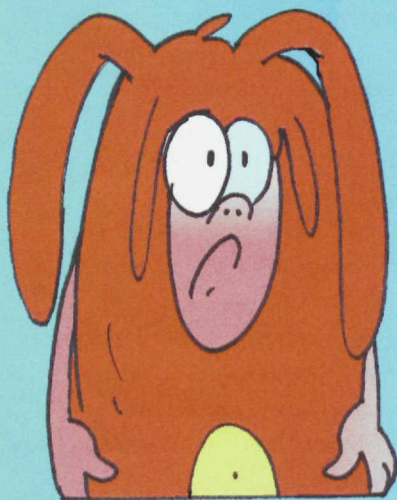
LOKIVEDELIK
mm..proovime!

nii..määrime pestud
ja rätikukulvadele
juustele.....

seame soengusse
nagu tavaliselt.....

JUBE!!!

MIS SEE SIIS ON!???

paistab, et see mõjus ainult
KAMMILE !

Suvejuttu Tanel Padariga

■ Milline lugudest on Teie uueltp laadilt teie lemmik, või kõige rohkem hinge läinud?

Tanel Padar: „Kaugus“!

■ Milline Teie plaatidest on Teile kõige rohkem peale läinud?

Tanel (natuke mõeldes): Äkki „00 % Rock 'n' roll“? See on fännidele, aga endale meeldib mulle kõige enam „Veidi valjem kui vaikus“.

■ Mis on Teie arust Teie lugudest selle aasta hitt?

Tanel (jääb mõttesse): Raske on öelda!

■ Mida soovite lõpetuseks öelda oma fännidele?

Tanel: Tegelte ikka toredate asjadega ja olge ise ka lõbusad!

Küsitles Anni Uulma Sauelt

■ Anni kohtumisest lemmiklauljaga on nüüdseks juba hulk aega möödunud. Küsisime Tanellit, kas ta vahepeal oli mahti vaadata ka Eurovisiooni finaaloistlust, kus meie Sandra koos Urban Symphonyga saavutas 6. koha.

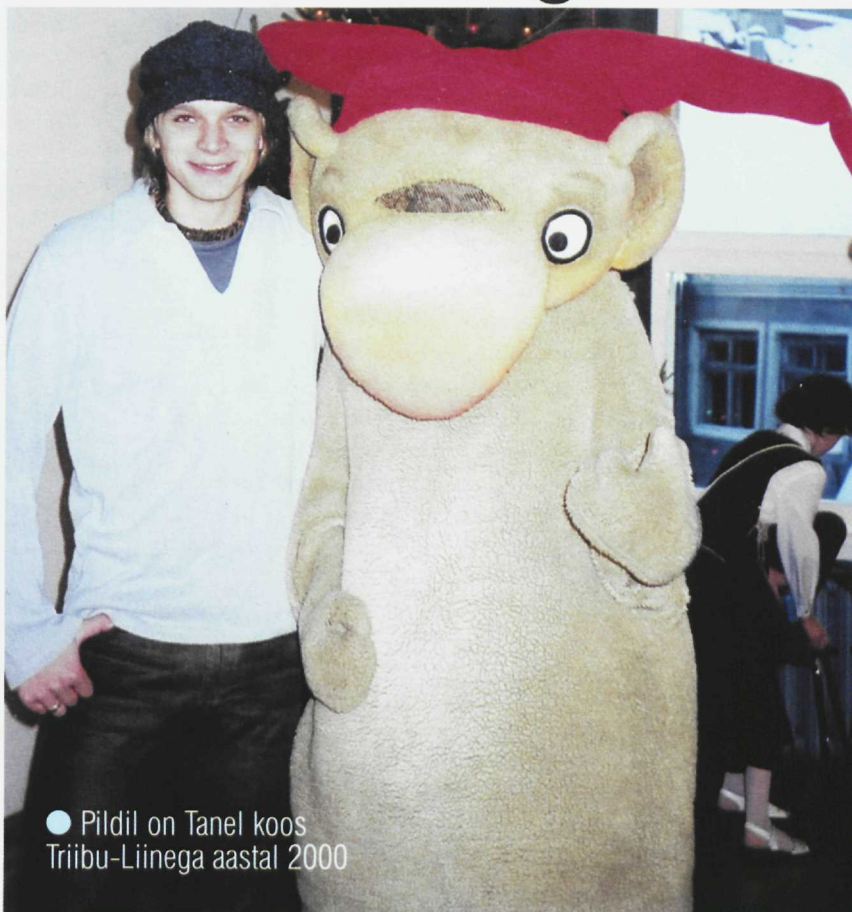
Jah, vaatasin Eurovisiooni – nii poolfinaali kui ka lõppvõistlust – esimest korda üle kaheksa aasta ja tundsin isegi ärevust nagu siis, kui ise laval võistlesin. Eritisi lemmikuid ei tekkinud, aga põialt pidasin ikka Eesti laulule. Et kas võtaksin ise veel lauluvõistlusest osa? Võib-olla nüüd juba võtaksin – aga ainult siis, kui pakutaks sellist lugu, mis mulle väga-väga meeldiks. Tühikargamise peale ei tahaks enam aega raisata.

■ Ise alustasid laulmisega väga noorelt. Kas esinesite ka koos vanema õe Gerliga?

Jah, olime nii 8 - 9aastased, kui esinesime kahekesi telesaates „Ats ja Juku Virumaal“. Aga tõsisemalt hakkasin laulmisega tegelema 15aastaselt – Gerli oli selleks ajaks juba tulnud „Laulukarusselli“ ja minu mäletamist mööda ka „Kaks takti ette“ võitjaks. Laulsin küll varakult ka väikeste poiste ansambli ja eriti pidulik tunne tuli siis, kui saime esineda koos suuremate ansambliga... Aga mulle meeldis ka jalgpalli taguda, suusatada ja kalal käia. Olin selline kalapüügifänn, et tõusin vahel hommikul kell 5, et enne kooli jõuaks kalal ära käia. Ega saagi suurus olnudki oluline – palju tähtsam oli kalaläineku rituaal: õngede sättimine, kohalesõit, sööda otsimine... Ja oma mõtetega üksi olemine oli samuti oluline.

■ Kas ka praegu oled kalamees?

Kalamees just mitte, aga veesportialad istuvad mulle küll. Juba paar aastat olen tegelnud jetidega, tänavu proovin lohesurfamist. Ohtlik? Eks kõik spordialad või olla ohtlikud, kui inimene ise ei oska ennast hoida... Aga värskes õhus vee ääres olemine on suvel muidugi midagi muud kui umbses bussis ühelt esinemiselt teisele sõitmine... Õnneks on siis, kui juba kohal oled ja lavale astud, ebamugavused meelest läinud!

● Pildil on Tanel koos Triibu-Liinega aastal 2000

Tere, Hea Laps!

Minul õnnestus saada Tanel Padarilt isiklikult väike intervjuu kaubamajas toimunud autogrammitunnil. Tanel vastas rõõmsalt küsimustele ja võin ausalt öelda, et kui räägitakse, et talle ei meeldi fännidega pilte teha ja kallid teha, siis on see vale jutt, tegelikult on ta ikka väga sõbralik!

■ Kas The Sun annab suvel ka selliseid kontserte, kuhu lapsedki pääsevad?

Jah, muidugi! Meil algab juunis suur Eesti-tuur, anname järjest 10 kontserti. Täpsema ajakava leiate meie veebilehelt: www.thesun.ee

■ Kas leiad mahti ka laulupeole minekuks?

Kindlasti! Nüüd olen seal publiku seas, aga olen kahel laulupeol käinud lauljana ja kahel tantsupeol tantsijana. Ühel korral langesid laulu- ja tantsupeo kontserdid samale ajale, nii et jõudsin tantsuväljakult laulukaare alla alles ühendkooride esinemise ajaks...

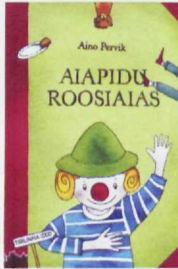
Kes laulab, see jõuab! Triibu-Liine soovib koos lugejatega Tanelile säravat laulusuve ja uusi võite vetevalla vallutamisel!

Läki Tirilinna!

Aino Perviku raamatuid armastavad nii mudilased kui ka suuremad lapsed. Nüüd alustas kirjanik uut raamatusarja **"Tirilinna lood"**, mille kaks esimest raamatut on juba saadaval.

Tirilinn on üks vahva paik, natuke Tallinna moodi, aga justkui pisem ja hubasem. Hubases Tirilinnas elavad Roosi, Max, Jaap ja Jüri oma peredega, ning esimeses raamatus, mis kannab pealkirja **"Aiapidu roosiaias"** saame kõigi nendega tuttavaks. Peo korraldavad Maxi ja Roosi vanemad oma laste 7. sünnipäeva puhul – ja aias juhtub nii mõndagi! Mida nimelt, seda saad teada, kui loed raamatu läbi. Ja kui sa ei raatsi Tirilinna toredatest lastest lahkuda, siis võta käsile kohe järgmine raamat – **"Tirilinnas algab kool"**. Ja ega sellega kirjastuse **Tammerraamat** jutusari veel lõpe: oma järge on ootamas mitu vahvat Tirilinna-juttu, mille juurde joonistas pildid **Anu Kalm**.

Ilus raamat jõest ja Jõemehikesest

Kirjastuselt **Koolibri** ilmus ilus raamat, mis pajatab ühe tüdruku jõeäärsetest juhtumitest ja mõtisklustest. **Tiia Soasepa "Jõemehike"**

puudutab kindlasti kõige rohkem nende hinge, kes ise õngevetel käinud ja sealt koju tulnud mitte ainult kalasaagi, vaid ka huvitavate tähelepanekute ja aina uute muljetega. Ega Jõemees end igapäev näitagi, kuid raamatust saame teada, missugune ta välja näeb. "Alati õitseb tema habemes mingi veetaim. Meie tutvuse alguses oli tal kaelas kollane vesikuppudest kaelakee. / —/ Tema rohelised õlgadeni ulatuvad vesijuuksed on puhtad ja kenasti silutud, köht ja selg on kaetud kalasoomustega." Raamatu lõpuks on tüdrukutirtsust saanud juba vanaema, kes peab Jõemehiga sidet mobiiltelefoni kaudu. Tänu sellele saab lugejagi teada Jõemehe värskemaid uudiseid. Raamatule lisavad vetevalla salapära **Urmas Viigi** kaunid pildid.

Naerutera ja viisikera samade kaante vahel

Menükirjastuse väljaandel ilmunud **Leelo Tungla** lasteluuleraamatut **"Kama üks ja kama kaks"** võib lisaks lugemisele ka laulda: nimelt leidis tagakaane küljes endale mõnusa lesimisplatsi **Priit Pajusaare CD** just selle raamatu lauludega. Värvikad pildid joonistas raamatusse **Kirke Kangro**.

Suur ja suurepärane viikingiraamat

Kirjastus **Varrak** andis välja ilmatu uhke raamatu – **Philip Wilkinsoni "Viikingid"**, mille on inglise keelest tõlkinud

Triin Lapimaa. Autor on uurinud vanu dokumente, milles on kirjas viikingiteaja ajalugu, ning selleks, et ka teistele viikingite lugu põnevaks teha, kogunud veel rohkesti illustratiivset materjali, nii et teosest võib leida nii pilte kui ka muid üllatusi. Kõige pisemate kätte raamatut ei maksa anda, sest titadel pole kerge oma näppe säravast sõjalaevamudelist ja teosesse kleebitud miniraamatutest eemale hoida. Ajaloohuviliste poiste ja tüdrukute jaoks on "Viikingid" aga tõeline maiuspala!

Kapi-Kaarup kasvatab täiskasvanuid

Kapi-Kaarup on sedasorti tegelane, keda suured inimesed ei näe ega usu, et ta üldse olemas on. Väikese Neletriini jaoks on aga kapist leitud veider olevus parimaks seltsiliseks, kellega ringi rännates kohtutakse paljude naljakate tegelastega: näiteks isa-emaga, kes ei jõua kuidagi kokkuleppele, kuidas oma poega kasvatada. Küllap nad ümber kasvavad, sest Kapi-Kaarup sunnib mõlemat pool tundi järjest kordama: "Meie oleme kõrgema pedagoogilise haridusega kanapead." Selliseid sekeldusi on raamatus palju. **Tiia Selli "Neletriin ja Kapi-Kaarup"** saavutas kirjastuse **Tänapäev** lasteraamatu-võistlusel kolmanda koha. Lõbusad pildid joonistas **Hillar Mets**.

Seda kassid kuulaksid!

TopTeni studio võttis nõuks rõõmustada popmuusika sõprade kõrval ka lapsi – eriti selliseid, kes peavad lugu kassidest. **"Kiisulaulude"** heliplaadil on tervelt 14 kassilaulu – alates vanast heast "Meie kiisust" ja lõpetades salapärase "Musta kassi tangoga". Laule esitavad **Kaari Sillamaa Kaunite Kunstide Kooli mudilased Kersti Kuuse** juhtimisel. Iseseisvaks nurru-lõõmiseks on plaadil ka laulude fonogrammide.

Kuidas joonistada liblikat?

Kirjutiivuline suvi

Vanarahva tarkus räägib, et kevadel esimesena nähtud liblikas annab aimu tulevast aastast või vähemalt eesootavast suvest. Kindlasti oled ka sina oma liblika juba ära näinud ning võid nüüd aimata, milline suvi sind ootab.

Kirju liblikas toovad palju seiklusi ja põnevaid elamusi. Vanemad inimesed, kes ei jõua enam nii palju joosta ja hullata, arvavad, et kõige parem tiivuline on kollane – toob kaunist, rahulikku ja kuldset suve. Valgesse ja musta liblikasse suhtutakse kõige umbusklikumalt, kuna nemad pidavat tulema vaenuliku ja mureliku eluga. Minu arvates on kõik liblikad ilusad ja toredad ning tiivatolmu värv ei tohiks eelarvamusi tekitada. Saagem kõigepealt liblikaga tuttavaks ning mõistatagem siis, millist suve on oodata.

Kuna minu rõõmus modell ei olnud veel oma suvekuulutajaga tutvuda jõudnud, tegin talle kirju liblika. Proovi nüüd ka ise, kuidas suvekuulutaja näole meelitada!

Iris Müntel

Võta švamm, tee natuke märjaks ja tupsuta kollase värviga silmade sisenuuriga juurest.

Tee samal švammil teine serv oranži värviga kokku või võta uus ning hajuta kordamööda tupsutades kollane ja oranž värv kokku.

Võta punane värv ja hajuta kordamööda tupsutades oranž ning punane värv kokku, nii et üleminek oleks sujuv.

Võta pintsliga musta värvi või silmalainer (sellega jääb tumedam, aga kindlasti ei tohi kasutada veekindlat lainerit) ning tee tiibadele kontuurjooned. Joonista ka liblika keha ja pea.

Näomaalingute võistlus!

Näomaalingute võistlus on selleks korraks lõppenud. Parimad pildid lisan juba peatselt oma kodulehekülje galeriisse ning järgmises ajakirja-numbris kuulutame välja võitja, kes võib kutsuda mind oma aia-, sünnipäeva- või mõnele muule peole kümnele inimesele näomaalinguid tegema. Valikut minu tehtud töödest saab näha aadressil www.irisgrimm.net

Valge pintsli ja värviga tee mõned vallatud täpid ja triibud, et liblikal oleks millegagi uhkustada.

Viimase lihvina lisa sädelus, et suvekuulutaja võiks päikese käes särada!

Vello Salumets

Buddy Holly

1959. aasta 3. veebruari öösel istusid Mason Citys noore piloodi kõrvale väikelennukisse kolm meest, et lennata Fargosse. Reisijateks olid kuulus diskor Jiles "Big Bopper" Richardson, noor rokitäht Richie Valens ja lennuki tellinud tollane superstaar Buddy Holly, kellela ei saaks läbi ükski rokkmuusikast kirjutav raamat ja keda seatakse samale pulgale Elvis Presley, Chuck Berry, Little Richardi ja Bill Haley'ga.

Buddy Hollyt kui lauljat, kitarristi ja müütilist isiksust on rokiajaloos raske ülehinnata, sest üle nelja aastakümne, pärast Buddy Holly surma, on tema muusika

olnud väga soliidseks kaubaartikliks. Buddy Holly tõelist mõju *rock'n'roll*ile võib tegelikult vaid aimata, sest teda on pidanud oma eeskujuks teiste seas sellised maailmanimed kui Mick Jagger, Elton John, Bob Dylan, Elvis Costello, John Lennon ja Paul McCartney. Columbia Picturesi poolt vändatud film "The Buddy Holly Story" veab siiani kinosaalid täis, näidates, et Buddy Holly on tänapäeval rohkemgi tuntud kui oma elu kõrgperioodil. Need faktid oleksid võinud teha selle sümpaatses staari üsna uhkeks, kuid kahtlemata oleks talle rohkem meeldinud teadmine, et ilma tema ja ta bändita The Crickets oleks *rock'n'roll* võinud killustuda ja muutuda vähem vitaalseks. Buddy Holly tähelend oli imelühike, kuid see eest võimas. Kahe aastaga kirjutas see mees rokkmuusika ajalukku ühe kõige tähtsama peatüki, luues tänaseni püsiva legendi.

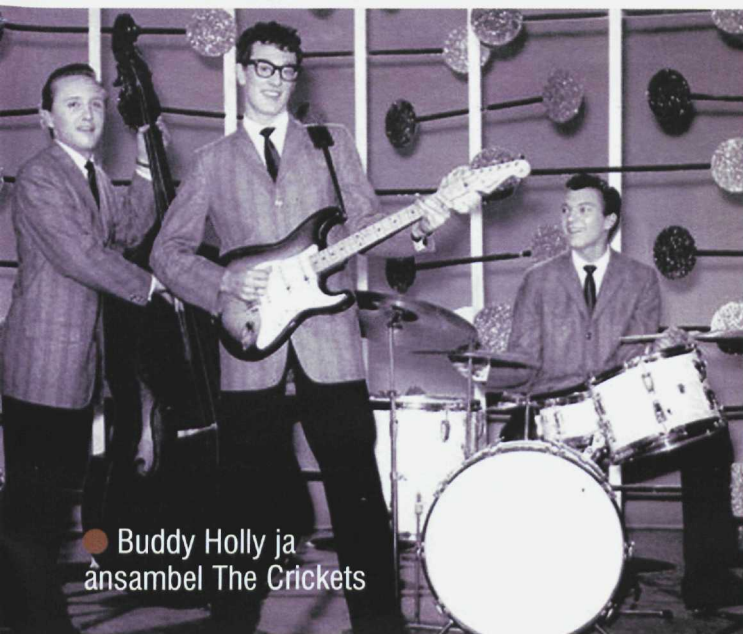
Charles Hardin Holley sündis 7. septembril 1936. a. Texase väikelinnas Lubbockis, mille kohta on öeldud, et see linn võiks asuda ükskõik kus. See nii-öelda eikusagil asuv linn andiski karjääri alustavale Hollyle mitmesuguseid võimalusi. Buddy

lapsepõlv oli üsna õnnelik. Ta polnud koolis mingi imelaps, kuid mõnedki õpetajad märkasid poisi võimekust. Oli ka teistsuguseid seisukohti: "Buddy oli koolis vaikne poiss – ta polnud küll andekas, samas ei põhjustanud ka probleeme. Tegelikult ei mäleta ma temast mitte midagi," rääkis reporteritele pärast laulja surma üks Buddy Holly õpetaja. Selles hinnangus tuleb esile *rock'n'roll*i ja üldse popkultuuri tõetera: staariks võib põhimõtteliselt saada igaüks. Rokkmuusikas ei nõuta sügavat kultuuritausta või privilegeeritud seisust, pigem vastupidi. Vilets lähtepositioon on edu kroon.

Kuigi Buddy Hollyst sai varase *rock'n'roll*i mõjukas kuju, oli temagi üheks komponendiks tavalisus. Holly kuulus nende igavesti ühenäolisena püsivate noorte hulka, kelle üle sõprade ringis kergelt naerdi. Ta kandis paksuraamilisi prille, näides mõnede jaoks kohmaka memmepojana, teiste jaoks aga oli lahe sell ja semu, kelle hüüdnimeks teadagi "Buddy".

Buddy Hollyl tärkas tõsisem huvi muusika vastu 12-aastaselt, kui ta õppis venna käest selgeks esimesed kitarrimängu nipid. 1955. a. esines Lubbocki ainsas ööklubis Elvis Presley. Holly tundis Elvist Sun-firma plaatide kaudu, kuid näha Elvist laval – see pani noore lubbocklase südame kiiresti põksuma. Hollyle meeldis Elvise lavashowst veelgi enam tema muusika ja eriti rütm, mis polnud ei kantri ega bluus, vaid midagi vahepealset. Pärast Presleyga kohtumist oli Hollyl vaid üks tee, kuhu minna.

1957 suundus ta New Mexicos asuvasse Clovisesse. Sealnes plaadistusstudios, kus produtsendiks Norman Petty, kogus Buddy Holly enda kõrvale rütmikitarristi Niki Sullivani, bassisti Joe B. Mauldini ja trummari Jerry J. Allisoni. Ansambli nimeks võeti "Buddy Holly & The Crickets". Norman Petty oli kohe nõus nende muusikat salvestama ja esimesena võeti ette Buddy Holly pala "That'll Be The Day". See oli täistabamus.

● Buddy Holly ja ansambel The Crickets

Holly ei otsinud oma stiili raamatutest ega plaatidelt. Ta oli tema ise. Tema esitus sündis töös, mitte ettekirjutatud kaanonite järgi. See oli inimese, mitte instrumendi hääl.

Singel tõusis 1957. a. sügisel Billboardi tippu ja vallutas peagi kolmeks nädalaks ka Briti tabeli.

Buddy Hollyst oli üleöö saanud kuulsus. Seda tõestasid ka tema järgmised plaadid. Billboardi ja Briti tabelisse tõusid sellised šedöövrid nagu "Oh Boy", "Maybe Baby", "Rave On", "Think It Over", "Early In The Morning" ja "Peggy Sue".

Buddy Holly oli samaväärne oma helitööde interpreteerija nii kitarristi kui ka lauljana nagu Chuck Berry. Tema hääl polnud sugugi iseäralik, pigem vastupidi. See oli nõrk koolipoisi hääl, mis teatas, et lavale võib nüüd astuda igaüks. Holly ongi ehk parim näide rokklauljast, kes oskab projitseerida esitusse oma isikupära. Rokis pole oluline see, milline on hääl, vaid see, kuidas seda osatakse kasutada. Holly ei otsinud oma stiili raamatutest ega plaatidelt. Ta oli tema ise. Tema esitus sündis töös, mitte ettekirjutatud kaanonite järgi. See oli inimese, mitte instrumendi hääl.

Üks Holly efektsim nipp oli liuelda häälega äkki bassi või falsetti. Tema laulumaneer meenutas häälemurdega võitlevat teismelist, kelle hääl on veel ebakindlalt kõikum, samas otsustavalt jäme. Elvise seksuaalsed efektid korvas Holly lapseliku vallatusega, mida võiks nimetada ühelt poolt ehedaks süütuseks, teisalt aga mahedaks ironiaks. Holly laulud kubisevad niinimetatud *baby-talk* idest ehk keelest, mida lapsed räägivad ja mida suured kasutavad lastega suhtlemises. Tema muusika tegi salaja ja vaistlikult sama, mida modernne maalikunst – otsis primitiivsete vahenditega värsket inspiratsiooni.

Kui paljud lööklaulud käsitlevad armastust, siis Buddy Holly jaoks oli see ainus teema. Tema armastuse propageerimine võib mõnele tunduda isegi naiivsena. Samas on selge, et Holly töötas kaubanduslike reeglitega piiratud alal ja pidi kirjutama vaid armastusest, kuid seda kliseed ta valdas. Armastus oli see kuum teema, mille kaudu sai avaldada esiletõusva indiviidi tundeid. Holly mõistagi ei ajanud ainult indiviidi, vaid tõusva noorsoo asju. "Armastan – tähendab eksisteerin" oli tema laulude mõte.

Buddy Holly esines ja reisis tihti koos teiste tollaste rokkstaaridega, kelle hulgas olid nii Chuck Berry kui ka Little Richard. Little Richard meenutab: "Buddy ja mina olime väga

head sõbrad. Ta oli semu, kes imetles minu muusikat ja esitas laval minu laule. Kord Lubbocki jõudes kutsus Holly mind enda koju sööma. Kui Buddy isa nägi, kelle poeg on kaasa toonud, ei lasknud ta mind sisse. Siis teatas Buddy, et kui mina sisse ei pääse, ei astu ta ka ise enam kunagi üle selle maja lävepaku. Vean kihla, et Buddy vanemad pesid pärast sööki nõusid vähemalt paarkümmend korda."

1958 läksid Buddy Holly, tema bändi ja produtsent Norman Petty teed rahamahhinatsioonide tõttu lahku. Holly kolis New Yorki, et salvestada koos kohaliku sümfooniaorkestriga uusi üllitisi. Seega oli Buddy Holly esimene *rock'n'rolli* laulja, kes võttis oma kava *mainstream*-stiilis lugusid. Ta oli sõltumatu ja tegi, mida tahtis. Ta ei piiranud ennast ainult *rock'n'rolli* giga, vaid salvestas ka *rockabilly*'it, bluuse ja estradaiballaade.

1959. aasta talvel oli Buddy Holly koos Big Bopperi ja Richie Valensiga kontsertturneel USA väikelinnades, kuhu sõideti poolrikkis ja külmas bussis. Lõpuks sai Hollyl villand ja ta otsustas järgmise linna jõudmiseks üürida väikelennuki. Peale lenduri ja Holly mahtusid lennukisse veel palaviku käes vaevlev Big Bopper ja lendamise järele kibelev Richie Valens. Ühemootoriline Beechcraft Bobansa startis tihedas lumetormis 3. veebruaril öösel ja kadus pimedusse. Kui lennufirma omanik Dwyer lennuväljale saabus ja kuulis, et üks tema lennukitest on õhku tõusnud, otsustas ta neile järele lennata, kartes, et algaja piloot ei suuda halva ilmaga korralikku lendu sooritada. Tema kommentaar: "Sain lennata umbes 8 miili, siis nägin ühel maisipõllul maasse tormanud lennukivrakki. Rusude lähedal lebas Big Bopper. Holly ja Valensi kehad olid veidi eemal, piloot lebas lennukirusude vahel. Kõik olid surnud."

Laulja ja laulude autor Don McLean kasutas aastaid hiljem Buddy Hollyle pühendatud laulus "American Pie" väljendit "päev, mil suri muusika". See väljend on siiski ebakorrekne ja ülekohtune. Tegij ju Buddy Holly oma tööd liiga hästi, et see võiks surra. Tema annetus rokimaailmale oli nii suur, et see osutus jäävaks. Kõige paremini on Buddy Holly elutööd väljendanud hoopis laulja Sonny Curtis, kes ütles: "Buddy Holly elab kõikjal, kus mängitakse *rock'n'rolli*. Ja tal on tuline õigus.

Magusad asjad

Tõnu Raadik - Leelo Tungal

♩ = 120

Hom mi - ku - ne u - ni ja ah - just tul - nud sai,
 jon - ni - mi - ne, ku - ni e - ma käest saab pai
 need on need on as - jad ma - gu - sad! Pä rast nen de saa - mist
 kõik on va - gu - sad!

LIMPA

Limpsi limpsib Limpa,
 kutsub sõbrad kampa.
 Rohkest limpsist süda paha,
 bussisõitu siis ei taha.

Meeldib õudusjutte rääkida,
 kui saab limpsi limpsida.
 Hernesuppi pakub ema
 kuid ei taha seda mina.

Ott Valli
 Tarvaste Gümnaasiumi 5.a klassist

Sigme Koppel (Arte Gümnaasiumi arhiivist)

PIPI PIKKSUKK

Pipi Pikksukk olen mina,
 tedretähti täis mu nina.
 Olen lõbus naerusuu.
 Kastan vihma ajal puud.

Tugev olen justkui karu –
 ei mind murra miski maru.
 Juuksed punased mul peas –
 olen tuntud laste seas.

Lemmikloom mul hobune,
 värvuselt ta kasetohune.
 Ka ahvist sõbrake mul armas,
 kes näppamises väga varmas.
 Ta pika peene sabaga,
 on raske teda tabada.

Mulle meeldib maiust süüa.
 Tuttav on mul kommimüüja.
 Olen uljas kange piiga,
 kes kärbeleegi ei tee liiga.

Piia – Liis Ojasaar
 J. Westholmi Gümnaasiumi 3.a klassist

LEGO

POWER MINERS

Müstilised värinad läbibivad maakera ja seavad ohtu planeedi tulevikku. Vaprad teadlased, insenerid ja kaevurid on tulnud kokku, selgitamaks välja salapärase värinate põhjuseid. Nad kaevuvad maakera ennenägematusesse sügavustesse. Maa südames avastavad Power Minersi tiimi liikmed imelised kristallid ja neid kristalle söövad monstrumid. Kuid mida ühist on neil monstrumitel maavärinatega? Kas Power Miners leiab lahenduse ja päästab maakera?

Auhinnaks erinevad LEGO komplektid

Kas monstrumid söövad...?

Autorehve Kristalle Mulda

Nimi _____

Aadress _____

RAR

TIRILINNA LOOD

PE $\frac{B}{2}$ 1378 2009, 6

Uus lasteraamatusari algkoolilastele.
Selles on juttu viiest heast sõbrast.
Kõik nad elavad väikeses Tirilinnas.

AINO PERVIK

Pildid joonistanud Anu Kalm

AIAPIDU ROOSIAIAS

Esimeses raamatus on juttu sellest, kuidas Max ja Roosi peavad oma seitsmendat sünnipäeva.

TIRILINNAS ALGAB KOOL

Saate lugeda, kuidas Roosi, Jaap, Max ja Jüri saavad Retiga lähemalt tuttavaks ja headeks sõpradeks.

Sarjas "Tirilinna lood" on ilmumas: "KROKODILL" ja "KUI SA NÄED KORSTNAPÜHKIJAT"

TAMMERRAAMAT

tel 6654 133, info@tammerraamat.ee